

System savců (Mammalia)

V. Eutheria, Placentalia: Euarchontoglires

Mammaliologie - 2018 - Placentalia

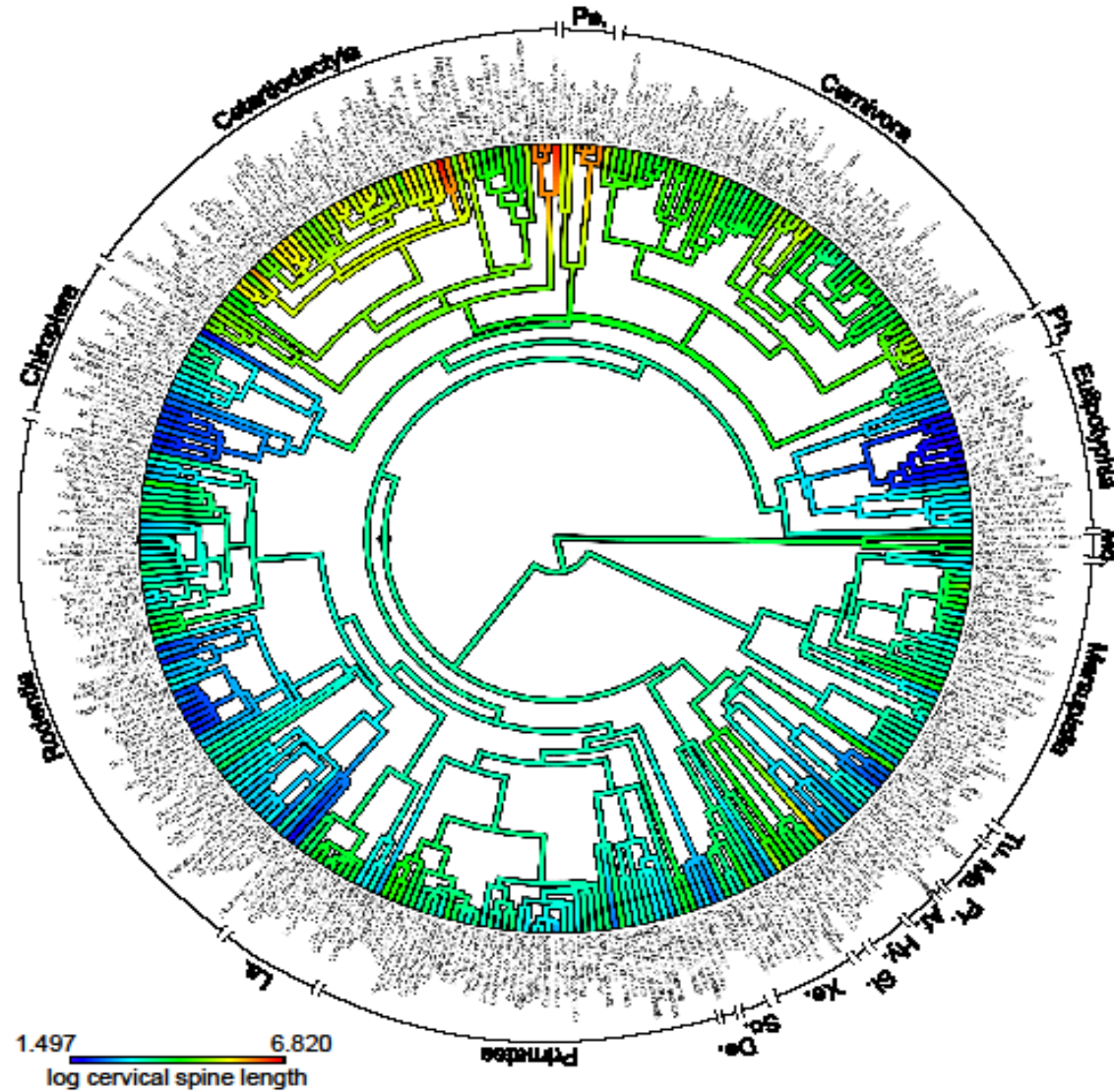
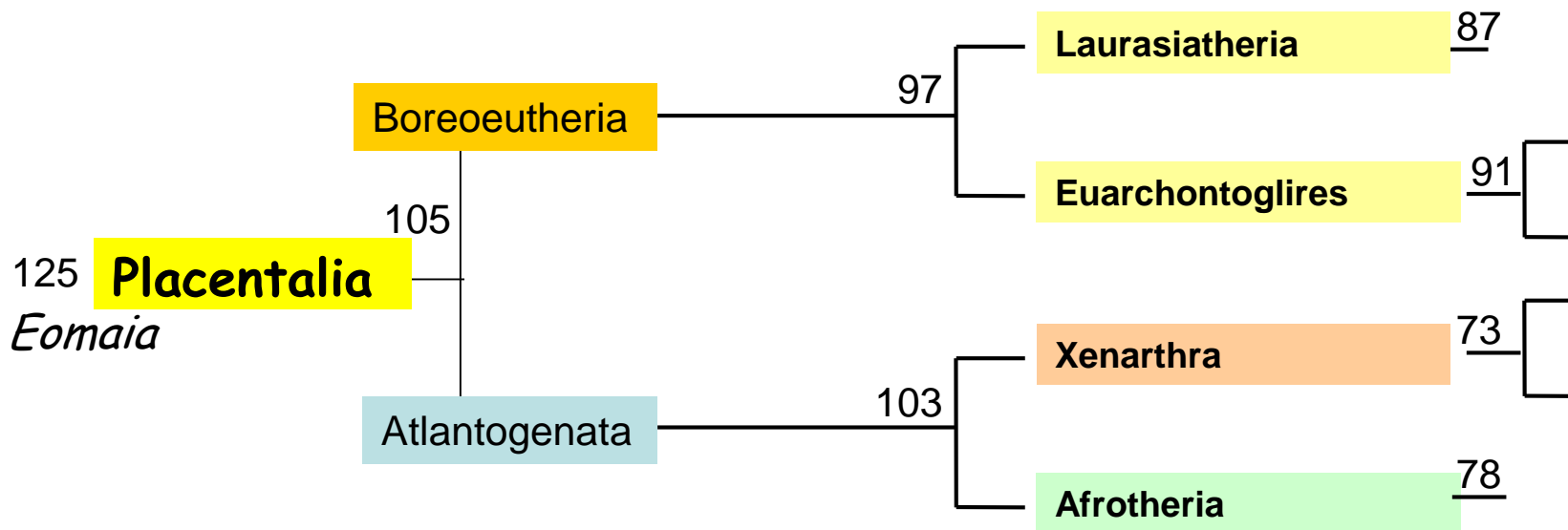
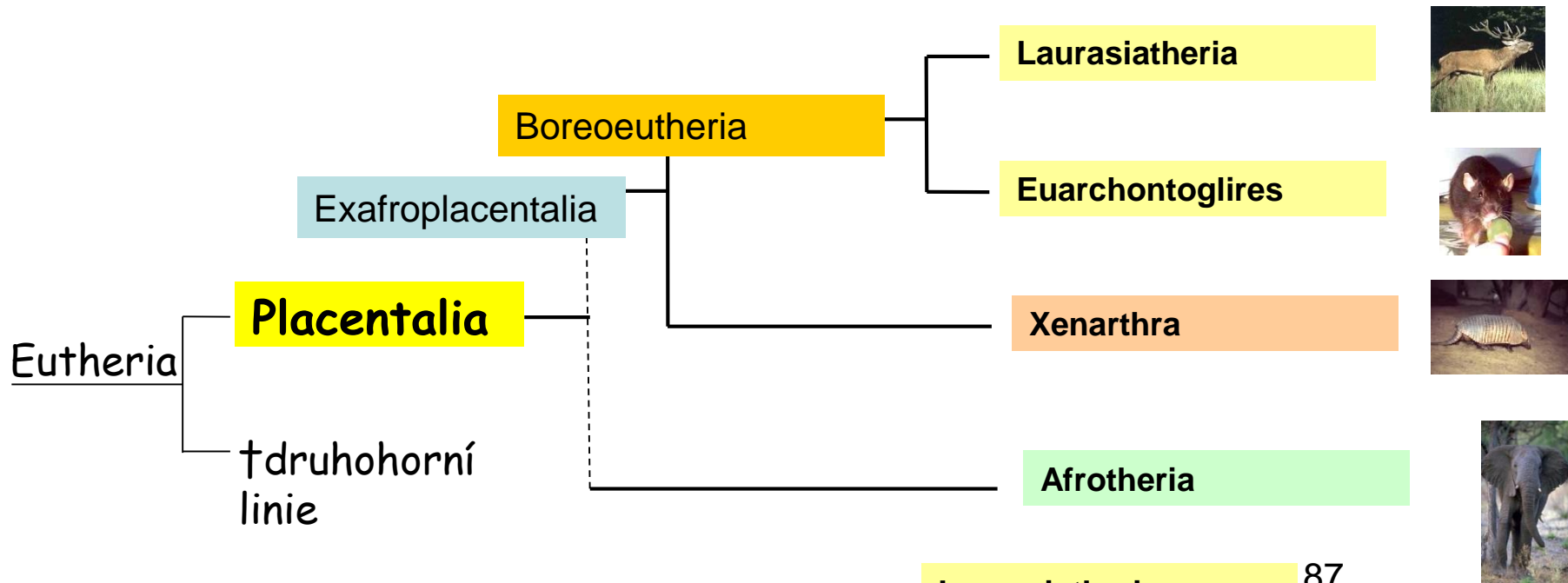
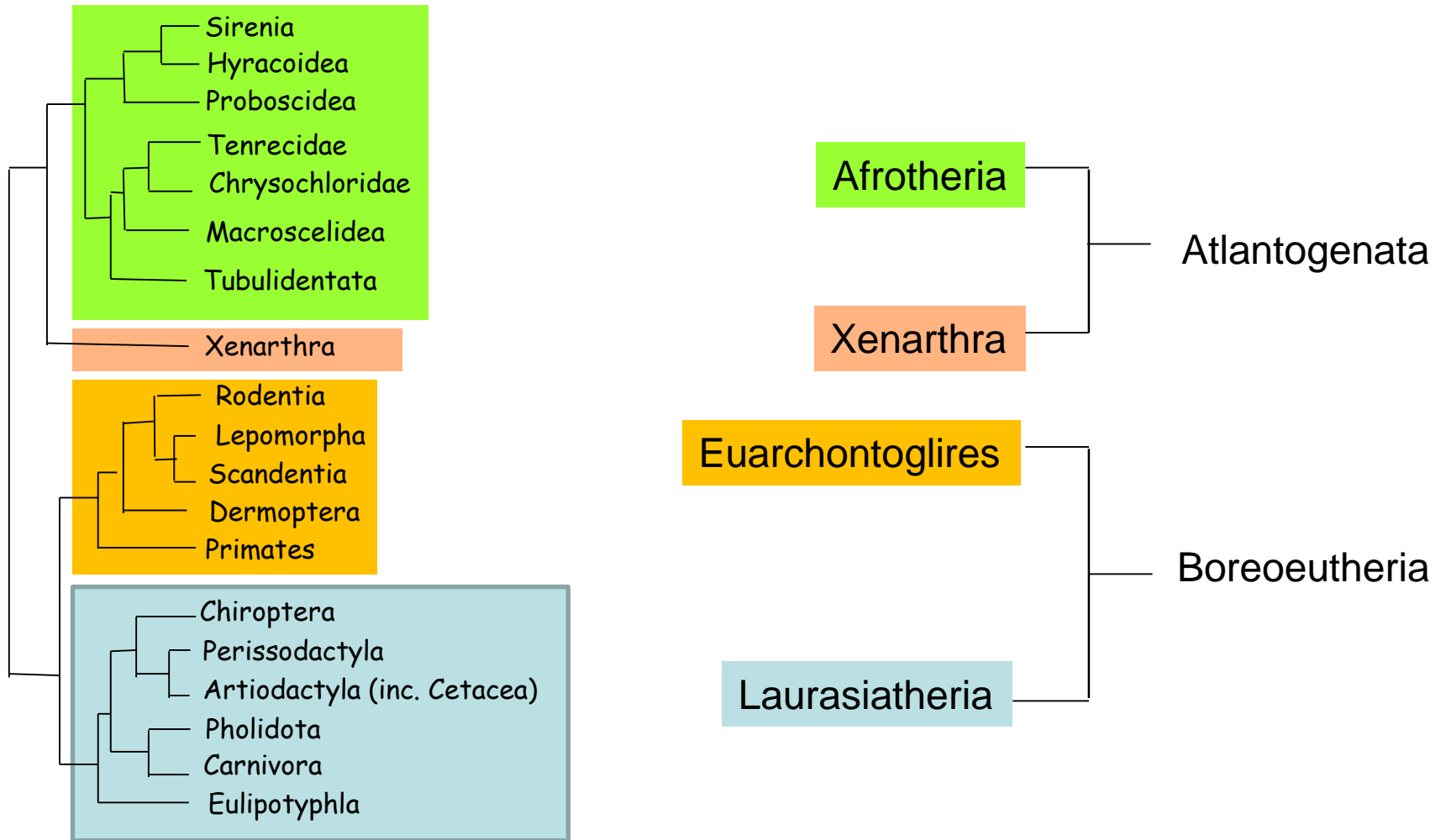

Figure 1. Timetree of the 352 mammalian species from 272 genera sampled for this study. The cervical spine length (log-transformed) is mapped on the branches. Af., Afrosoricida; De., Dermoptera; Hy., Hyracoidea; La., Lagomorpha; Ma., Macroscelidea; Mo., Monotremata; Pe., Perissodactyla; Ph., Pholidota; Pr., Proboscidea; Sc., Scandentia; Sl., Sirenia; Tu., Tubulidentata; Xe., Xenarthra.

Mammaliologie - 2018 - Placentalia

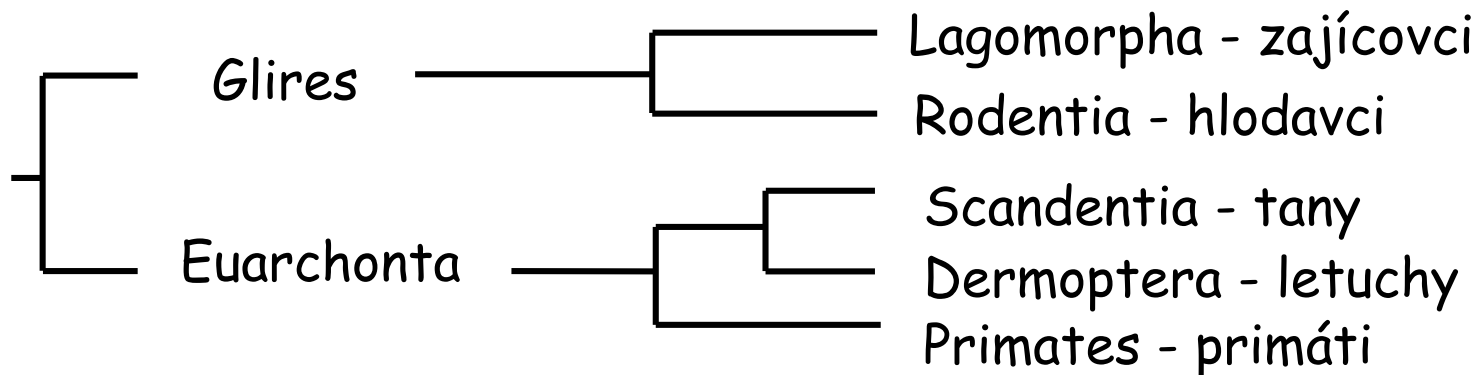

Mammaliologie - 2018 - Placentalia

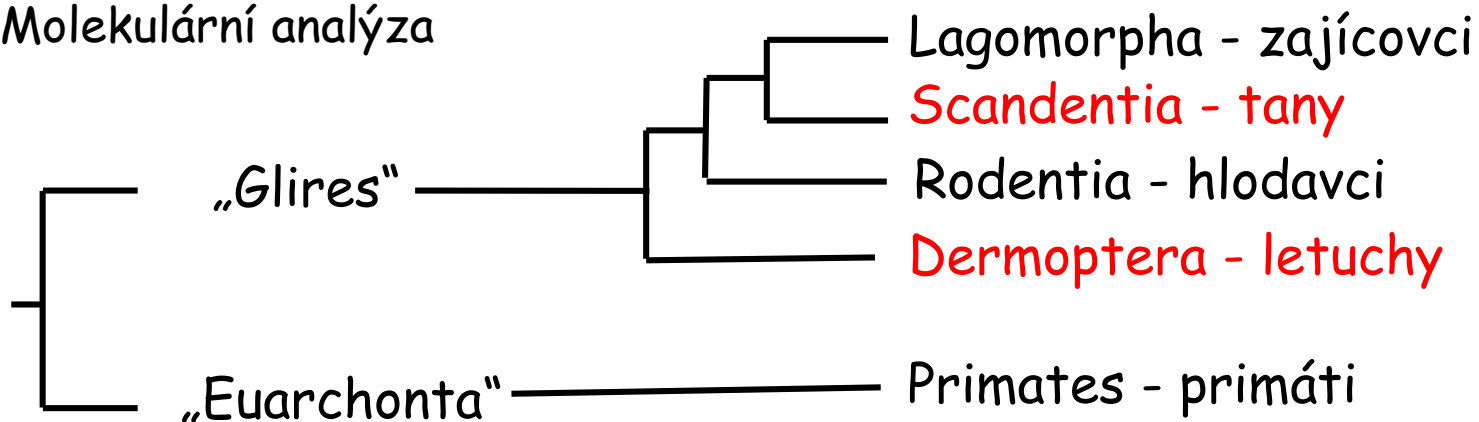

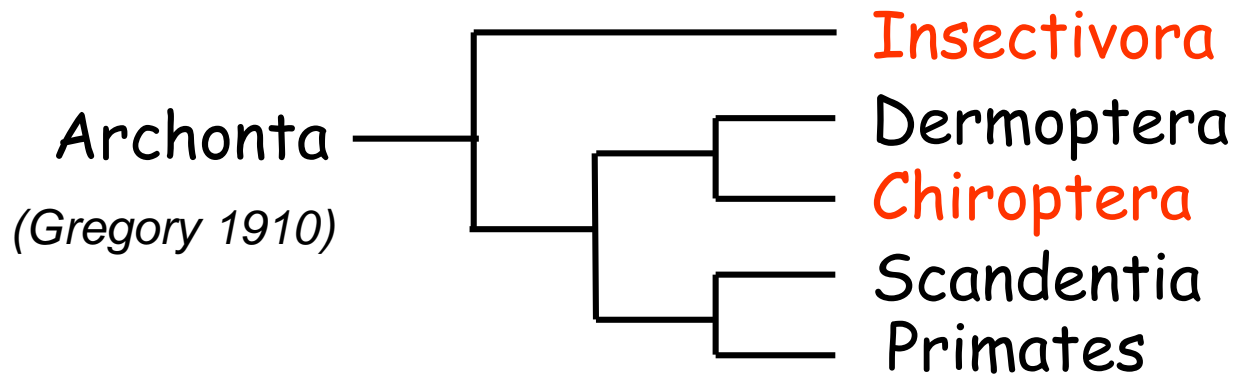
Euarchontoglires

Předkové v Asii před 85-90 mil. lety - svrchní křída

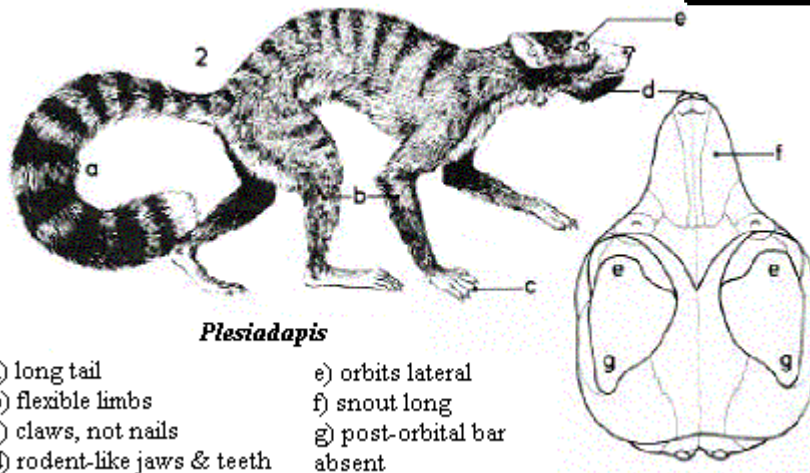
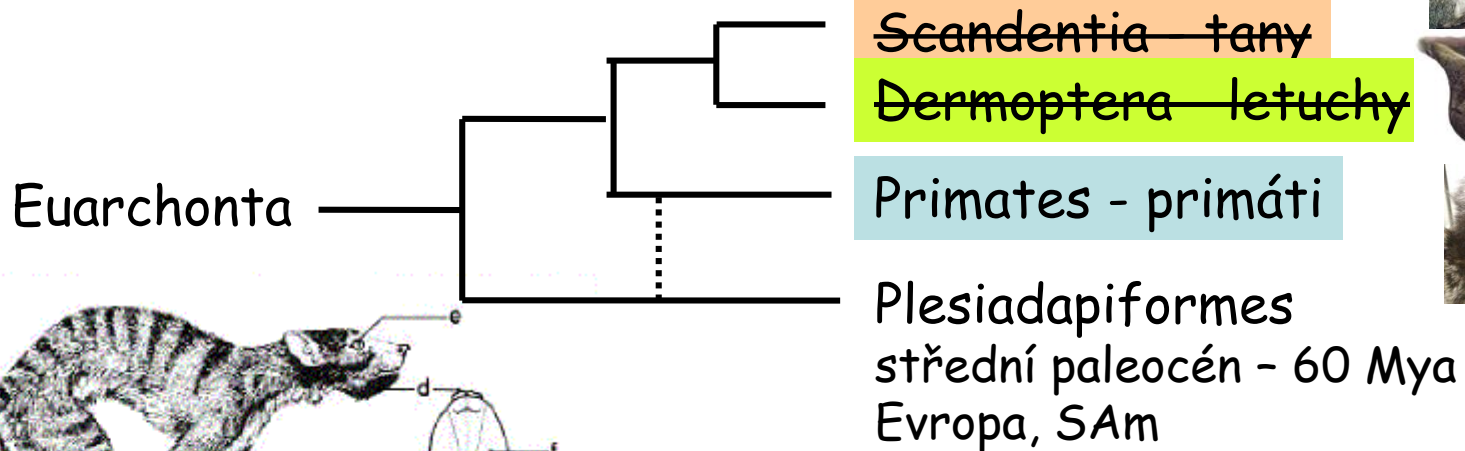

Molekulární analýza

Archonta = Euarchonta + Insectivora + Chiroptera

terestrický předek → arborikolní
(frugivorie, herbivorie)
velké řezáky a diastema)

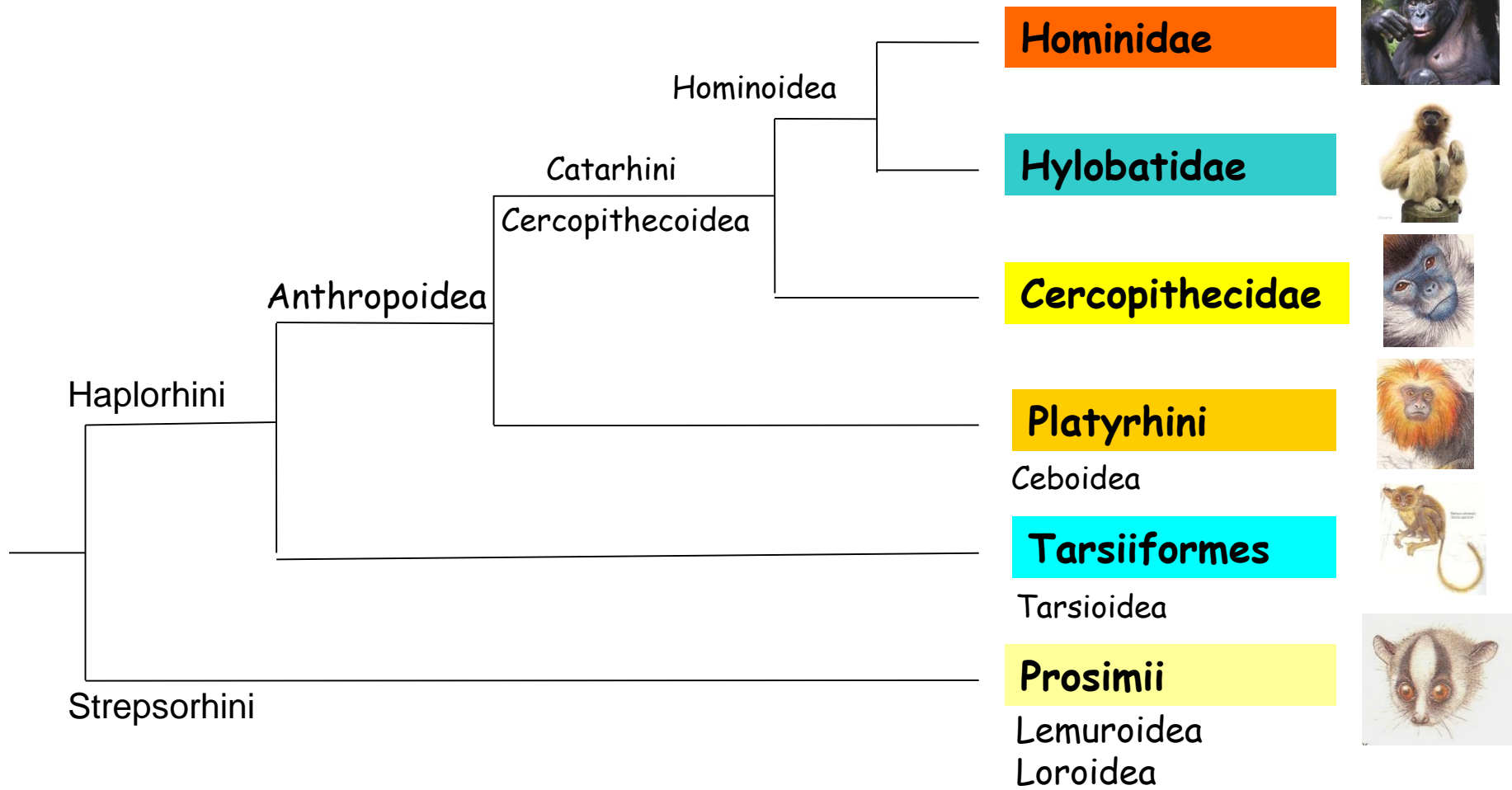
Primates - primáti

Primates = první, nejvyšší (Karl Linné)

Primárně arborikolní s přechodem k denní aktivitě (barevné vidění), adaptace ke šplhání - palec v opozici, ohebné prsty často s nehty, volný ramenní kloub - clavícula; tendence k prostorovému vidění, „generalizovaní“ savci, úplný bunodontní chrup (2133), počet zubů 18-38, gyrencephální mozek, redukce čichu - zkracování viscerokrania a zesílení jařmového oblouku, uzavírání očnic, reprodukce - K-stratégové

Tropické lesy, 13 čeledí, 233 rec. druhů

Primates - primáti

Strepsorhini - lemuři, rhinarium vyvinuto - stále vlhká, lysá kůže kolem nozder
Haplorhini - ostatní, redukované rhinarium

Primates

Haplorhini

Strepsirhini

relatively short
rostrum

relatively
long rostrum

postorbital bar

temporal fossa

plate separating orbits
from temporal fossa

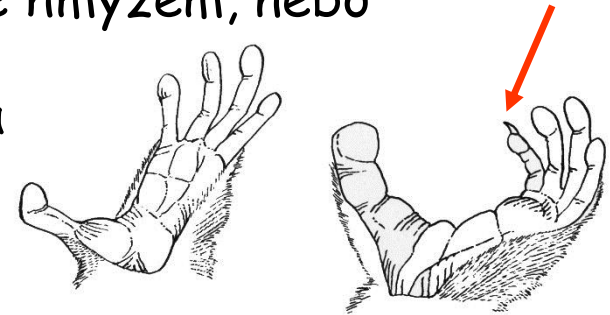

no plate

„Prosimii - poloopice“

- prsty většinou s drápy, na palci vždy nehet, palec zadní končetiny chápavý, i srůstý prstů, hřebínek na drápku 2. prstu zadní končetiny
- velké oči - očníce ještě vzadu otevřené, převážně noční, malý mozek, zadní končetiny delší než přední, živí se hmyzem, nebo mlád'aty obratlovců, nebo býložraví
- krátká říje, 2-3 holá a slepá altriciální mlád'ata
- 7 čeledí, 88 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar, JV Asie

lemur kata *Lemur cata*

outloň *Nycticebus coucang*

Lemuroidea: jen **Madagaskar**, *lemuros* - lat. duchové zemřelých, duchové noci - světélkující oči, naříkavý pláč (indri - rezonanční vak na průdušnici - 2-3 km)

Cheirogaleidae - makiovití (trpasličí lemuři) - 15 (maki - *Cheirogaleus*, *Microcebus*, *Allocebus*), tuk v kořeni dlouhého ocásku, aestivace, 36 zubů, noční, vegetariáni.

Microcebus

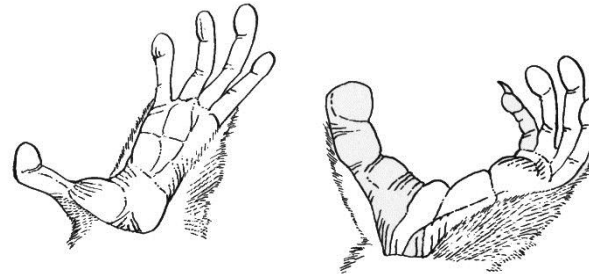
maki

lemur kata

lemur vari - pralesní forma

lemur vari červený
- pralesní forma
z poloostrova Masoala

Lemuridae - lemuři denní, 10 (*Lemur catta*, *Eulemur*, *Haplemur*, *Varecia variegata*), čištění srsti spodními řezáky a špičáky, 36 zubů, dráp jen na 2. prstu zadní nohy, jinak nehty, vegetariáni, i na Komorských ostrovech - introdukce

Megaladapidae - **lemuři noční**, 23 (Lepilemur), jen 32 zubů, chybí horní I

noční lemur - *Lepilemur*

Daubentoniidae - ksukol ocasatý (1/1) (aye-aye),
Daubentonia madagascariensis, jen 18 zubů,
srostlé řezáky k hlodání - skořápky ořechů,
vpředu dlouhý prostřední prst k vytahování
dužniny z bambusových stébel, ořechů ze
skořápky, hmyzu ze dřeva, noční

ksukol

ksukol

„madagaskarská veverka“

Indriidae - indriovití, 11 (Indri, Avahi, Propithecus - sifaka), největší, dlouhé zadní končetiny, tělo ve svislé pozici, chůze po dvou, mezi prsty blána, 30 zubů, **denní** (avahi - noční), vegetariáni.

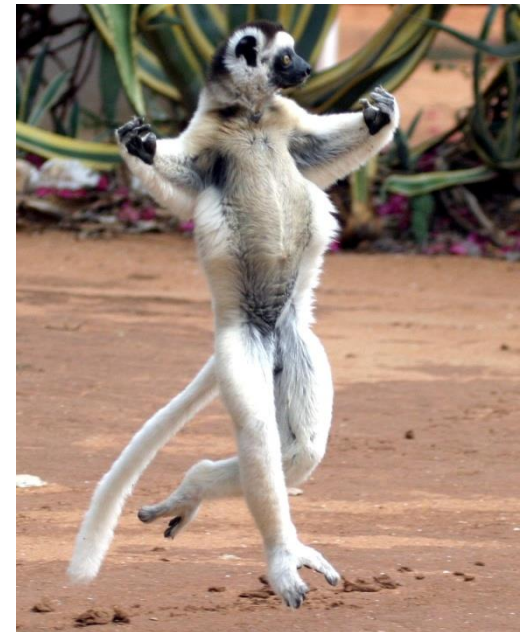
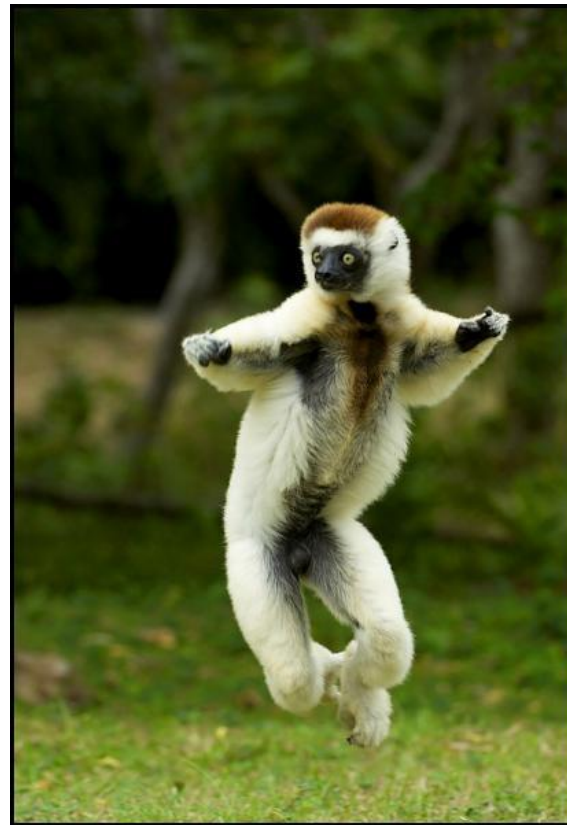
Indri indri - redukovaný ocas, až 10 kg

Avahi laniger - avahi vlnatý - redukovaný ocas, do 1 kg, poplašný křik ava-hi, noční

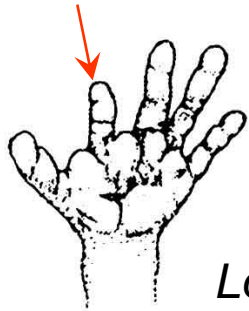

Propithecus - sifaka

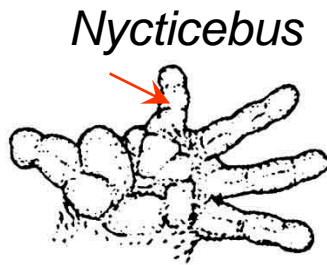

Loroidea: Afrika, Indie, JV Asie

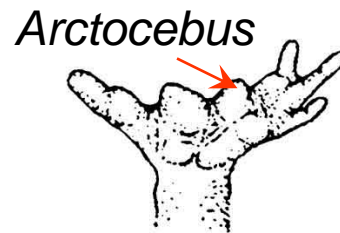
Lorisidae - outloňovití 6 (*Loris* - lori, *Nycticebus* - outloň, *Arctocebus* - poto, *Perodicticus* - poto), zavalití, kulatá hlava, malé boltce, velké oči, zakrnělý ocas, 2. přední prst zakrnělý, zadní s česacím drápem, ovoce i hmyz, noční, Indie, Cejlon (lori) a JV Asie, Indonézie, Borneo, Filipíny (outloň), Afrika (poto)

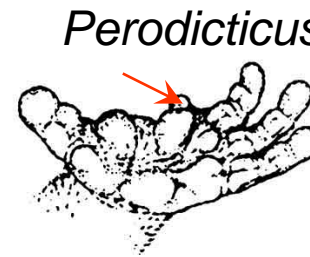
Loris

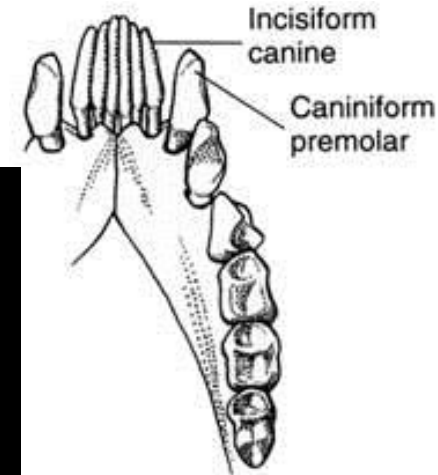
Nycticebus

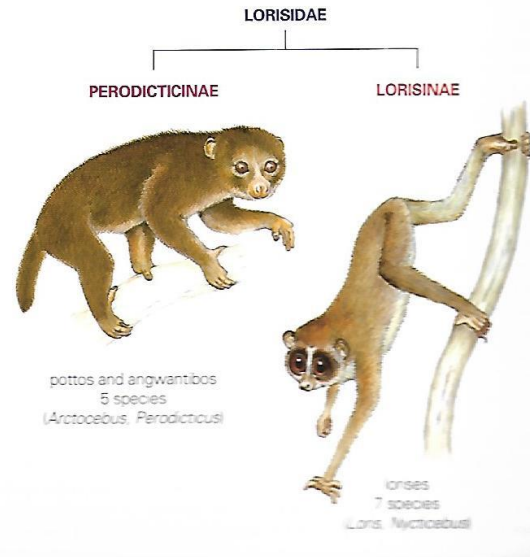
Arctocebus

Perodicticus

Nycticebus - outloň

Galagonidae - **kombovití** 12 (*Galago*, *Galagoides*, *Euoticus*, *Otolemus*),
Afrika, 36 zubů, **velké boltce**, děti buše, dlouhé nohy, chytání
létajícího hmyzu, dlouhý ocas - kormidlo při skoku, vedle hmyzu se žíví
pryskyřicí a mízou stromů, prekociální mlád'ata, aktivita soumráčná až
noční

Galago senegalensis - komba ušatá

Tarsioida - nártouni (7)

Pokročilá stavba mozku, JV Asie, noční - **velké oči**, **velká hlava**, **malý trup**, **dlouhý ocas**, na prstech paličkovité **přísavky**, **dlouhé nártý** (metatarsalia), loví skokem hmyz a drobné obratlovce

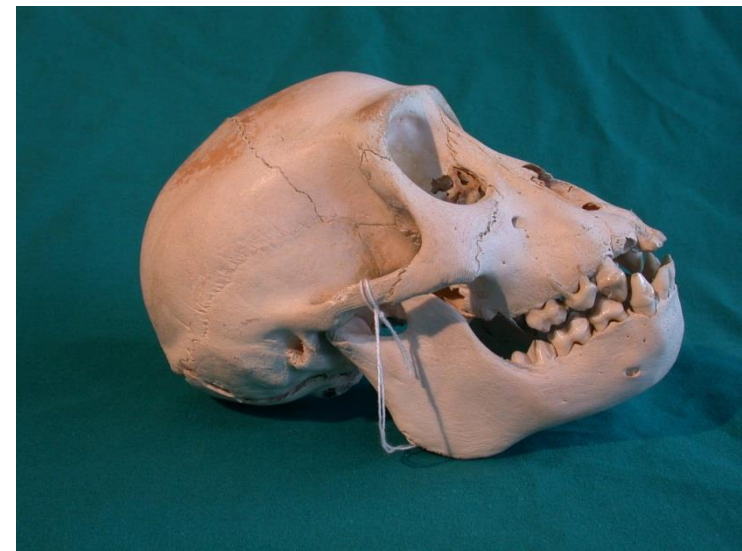
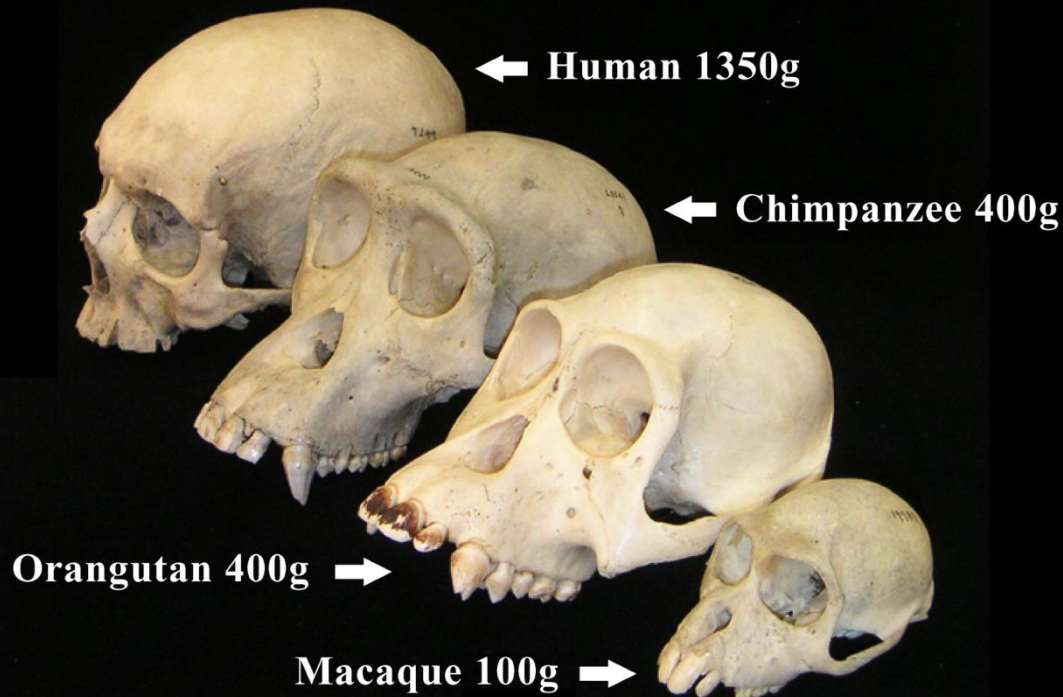
Tarsiidae - nártounovití (*Tarsius*)

Oči těžší než mozek,
dlouhý tenký ocas

Anthropoidea - vyšší primáti („opice“)

zkrácený obličej, **oči ve frontální rovině s uzavřenými očními**, dokonalý zrak, velký gyrifikovaný mozek, denní aktivita (vyjma JAm mirikina), převážně býložraví (plody), kosman zakrslý - gorila

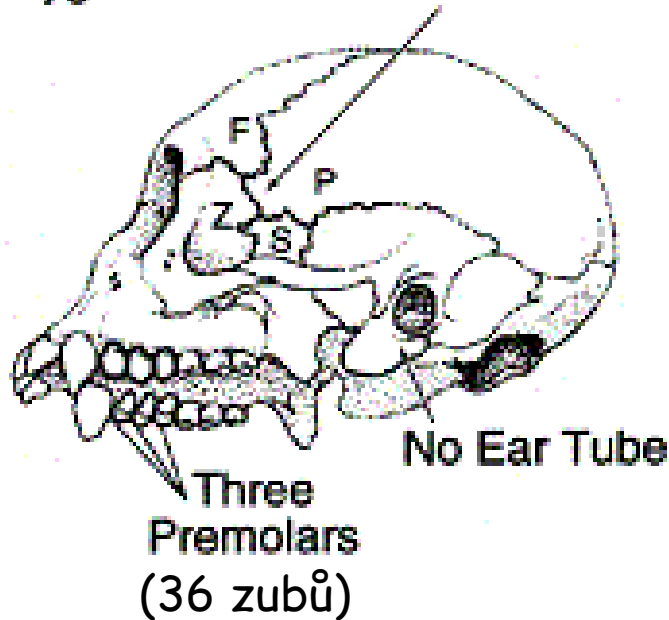

Platyrrhini (Ceboidea) - ploskonosí, opice Nového světa (4 čeledi, 128 druhů), drápkaté opice

Široká mezinosní přepážka, **ectotympanicum** - tenký prstenec, JAm

PLATYRRHINES

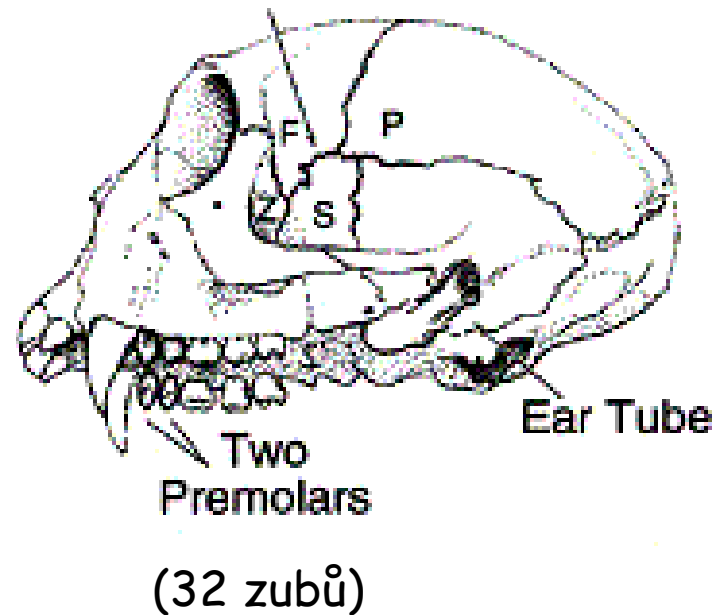
Zygomatic-Parietal Contact

Z-P kontakt

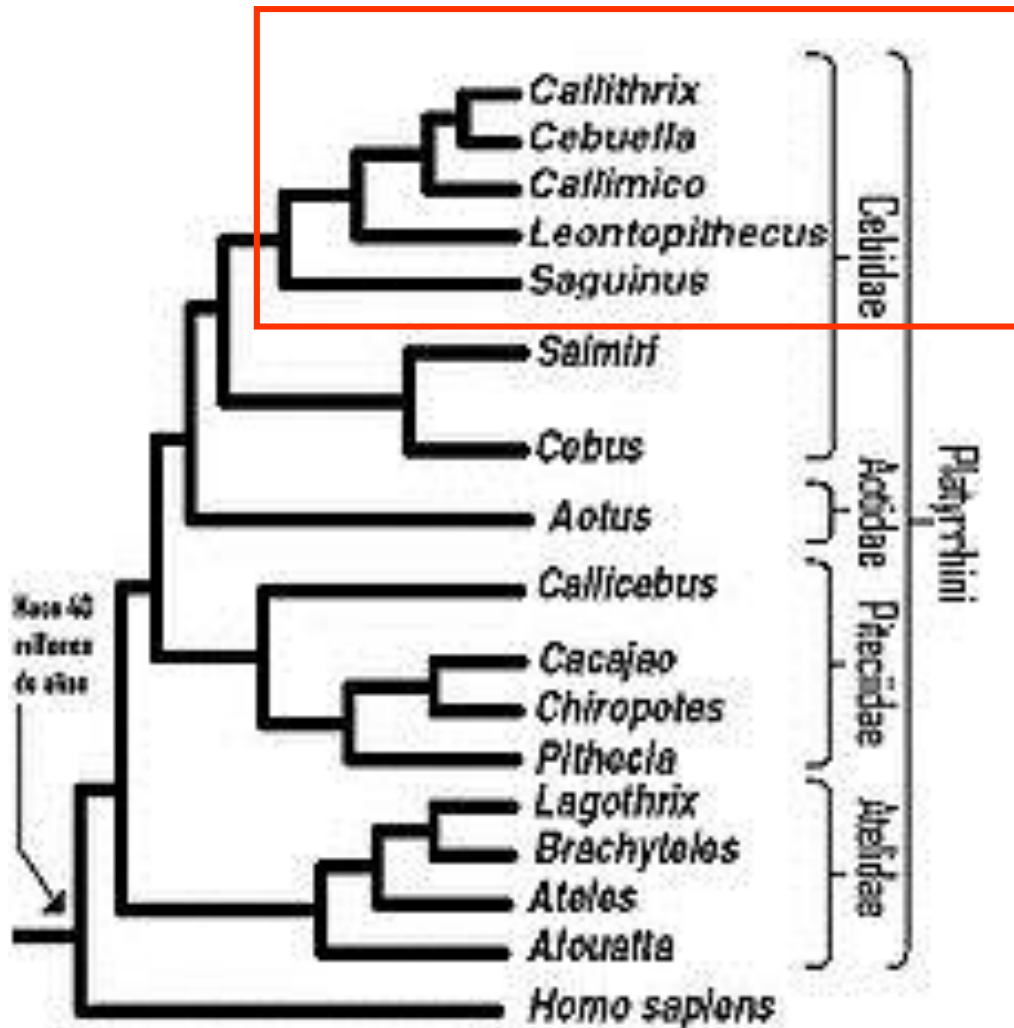
CATARRHINES

Frontal-Sphenoid Contact

F-S kontakt

Callithricidae - kosmanovití (26), většina prstů s drápkou, primitivní, hladké hemisféry, nechápavý ocas delší než tělo, bledě modré malé oči, osrstěné boltce

Callos = řec. krásný

kosman, kalimiko,
lvíček.
tamarín

kosman bělovousý *Callithrix jacchus*

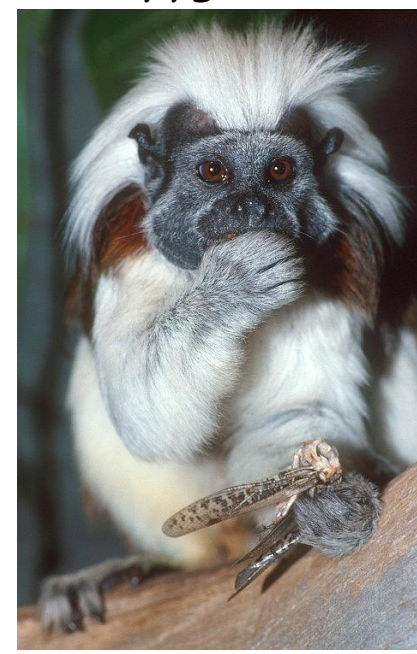
kosman zakrslý *Cebuella pygmaea*

lvíček zlatý *Leontopithecus rosalia*

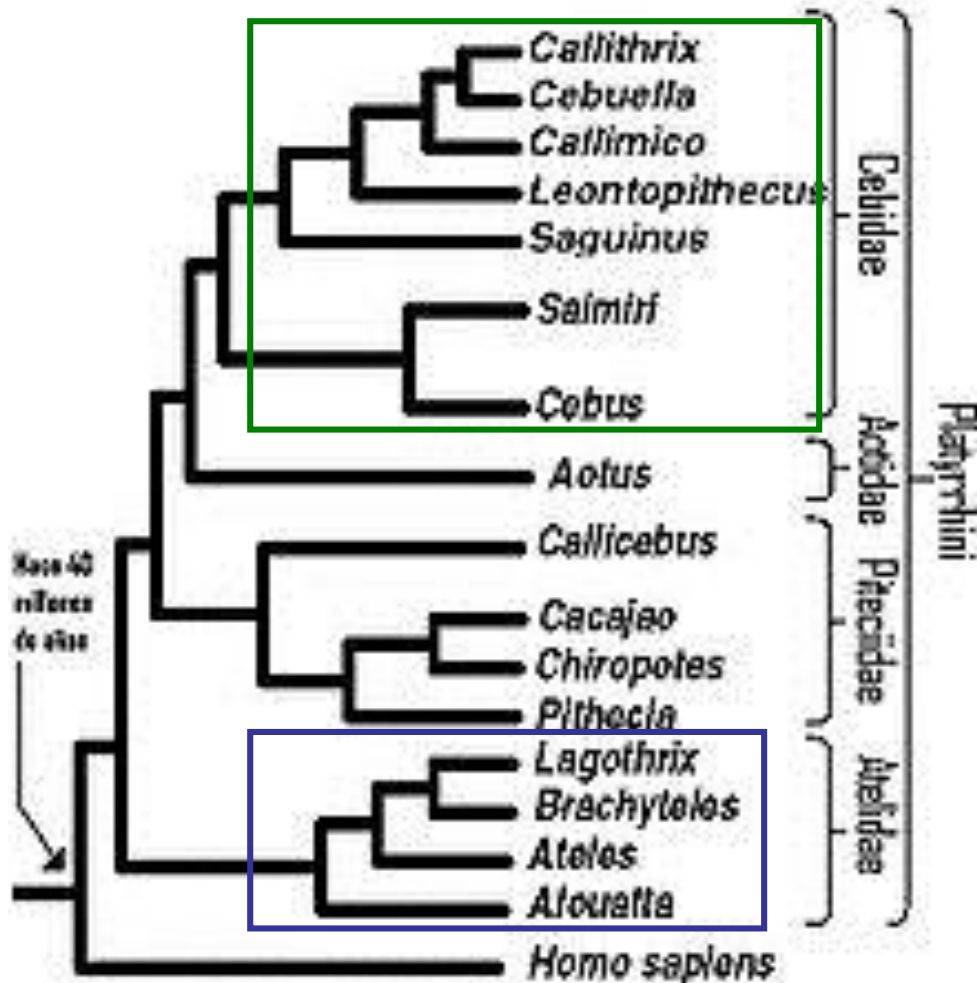
tamarín žlutoruký *Sanguinus*

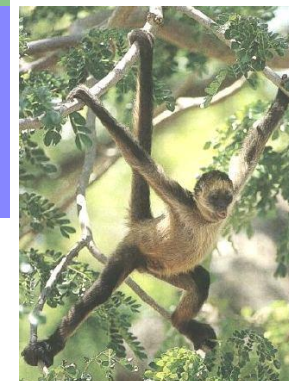
tamarín pinčů

Cebidae - malpovití (58), tropické pralesy JAm, noční mirikiny (i sam. čeled' - Aotidae), malpy s chápavým ocasem, kotulové (Cebidae s.s.), chvostani, titiové a uakari (i sam. čeled' - Pitheciidae), neosrstěný boltec

Atelidae - chápanovití, chápavý ocas, brachiátoři

- kotul
- malpa
- mirikina
- titi
- uakari
- chvostan
- chvostan
- chápan
- chápan
- chápan
- vřešť'an

Mammaliologie - 2018 - Euarchonta: Primates

CEBIDAE

SAIMIRIINAE

CEBINAE

squirrel monkeys
7 species
(Saimiri)

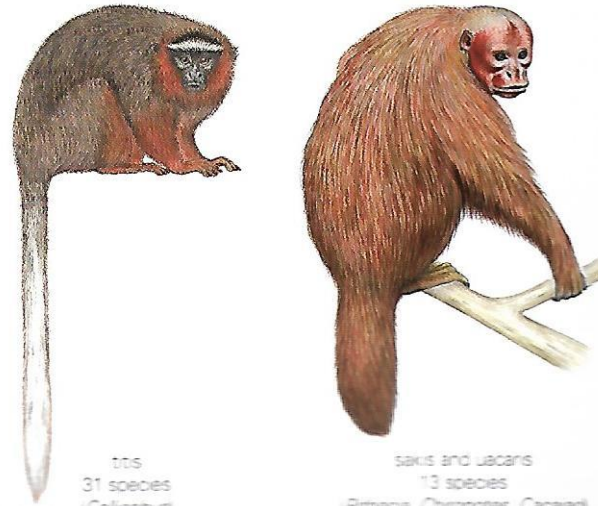
capuchins
22 species
(Sapajus, Cebus)

PLATYRRHINI

PITHECIIDAE

CALLICEBINAE

PITHECIINAE

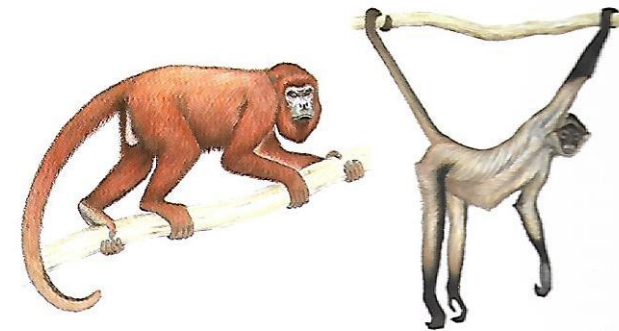
tits
31 species
(Callicebus)

sakis and leopards
13 species
(Pithecia, Chiropotes, Cacajao)

ATELIDAE

ALOUATTINAE

ATELINAE

howlers
12 species
(Alouatta)

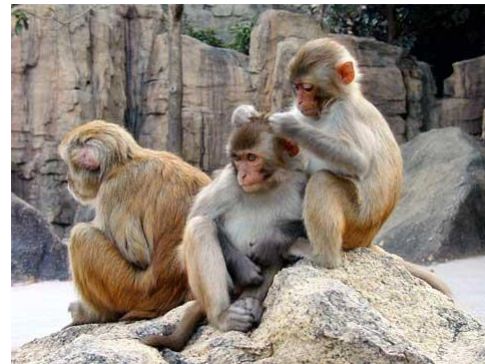
spider and woolly monkeys,
and muriquis
13 species
(Ateles, Lagothrix,
Oreonax, Brachyteles)

Catarrhini (Cercopithecoidea) - úzkonocí, opice St. světa
úzká nosní přepážka, ectotympanicum - dlouhá trubice, Afr., Asie, zubní vzorec
(2123), ocas není chápavý, sedací hrboly, palce v opozici, na ruce i redukován, jen
nehty, samice mají menstruační cyklus

Cercopithecidae - kočkodanovití (130), klenutá lebka, hulmani (As),
guerézy (Afr), makakové (As), paviáni (V Afr, PŘAs), kočkodani (Afr)

makak
rhesus

mandril

kahau

kočkodan husarský

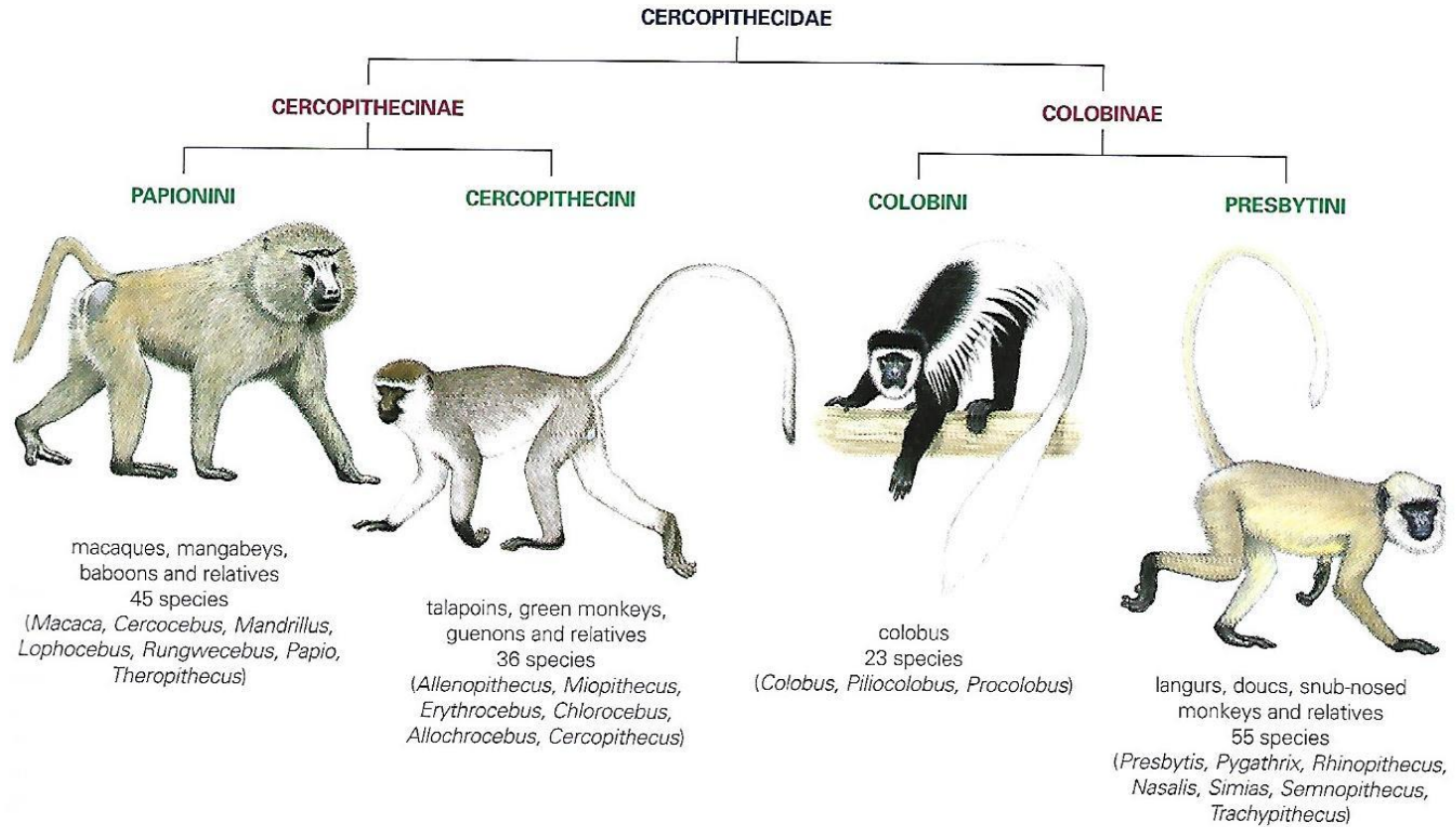
hulman
posvátný

gueréza
plášťiková

pavián plášťikový

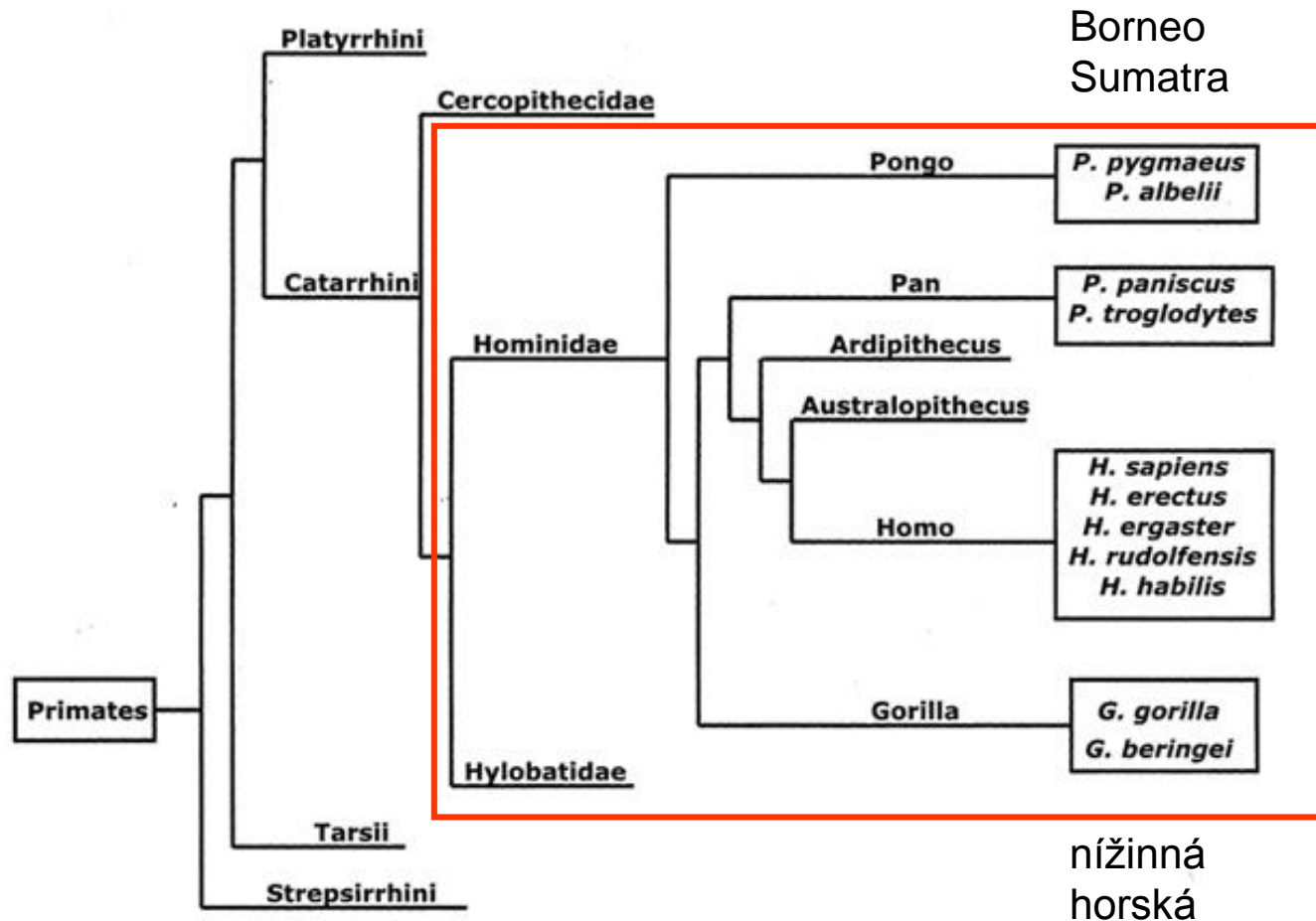

CATARRHINI

Hominoidea

Z úzkonosých opic, velcí s dorzoventrálně zploštělým hrudníkem, prodloužené přední končetiny, brachiace, ztráta ocasu, malé nebo bez sedacích hrbolů, dryopitékový vzorec stoliček (Y), dlouhá gravidita, 1 mládě; Hylobatidae (giboni, 14) a Hominidae (lidoopi a lidé)

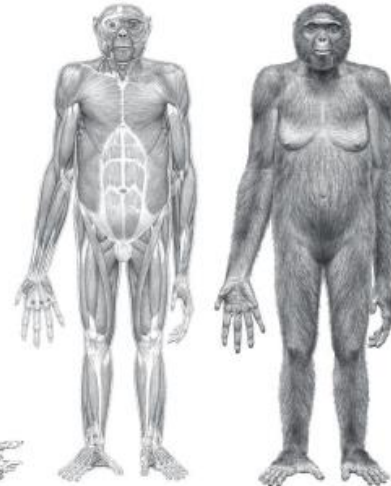
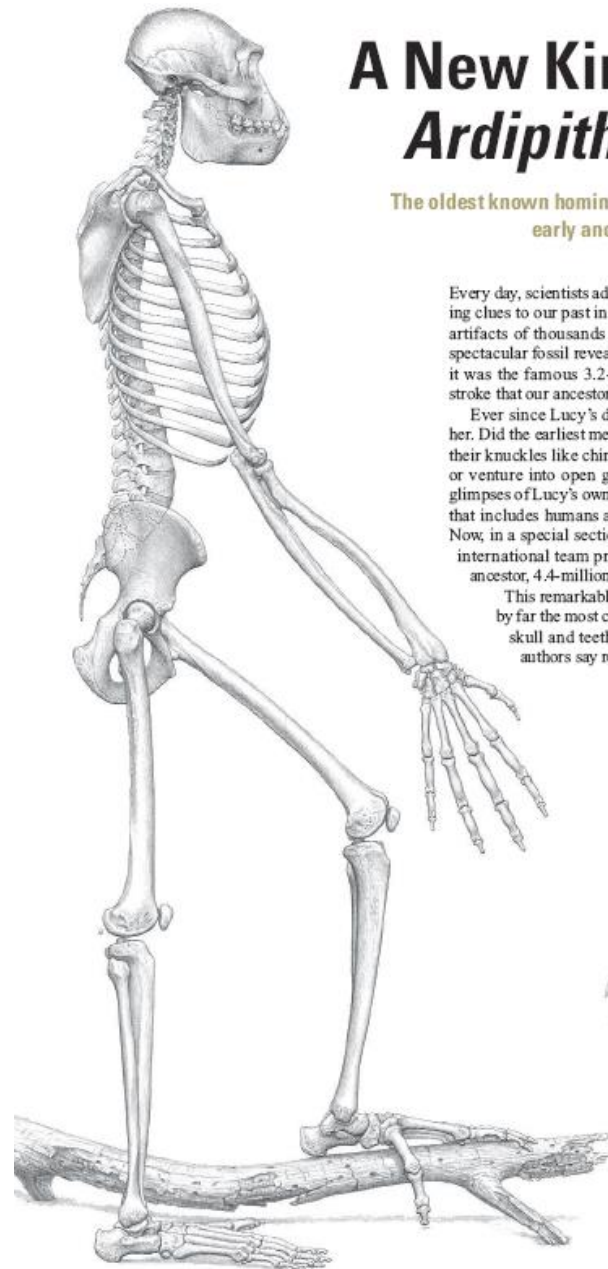
A New Kind of Ancestor: *Ardipithecus* Unveiled

The oldest known hominin skeleton reveals the body plan of our very early ancestors and the upright origins of humankind

Every day, scientists add new pages to the story of human evolution by deciphering clues to our past in everything from the DNA in our genes to the bones and artifacts of thousands of our ancestors. But perhaps once each generation, a spectacular fossil reveals a whole chapter of our prehistory all at once. In 1974, it was the famous 3.2-million-year-old skeleton "Lucy," who proved in one stroke that our ancestors walked upright before they evolved big brains.

Ever since Lucy's discovery, researchers have wondered what came before her. Did the earliest members of the human family walk upright like Lucy or on their knuckles like chimpanzees and gorillas? Did they swing through the trees or venture into open grasslands? Researchers have had only partial, fleeting glimpses of Lucy's own ancestors—the earliest hominins, members of the group that includes humans and our ancestors (and are sometimes called hominids). Now, in a special section beginning on page 60 and online, a multidisciplinary international team presents the oldest known skeleton of a potential human ancestor, 4.4-million-year-old *Ardipithecus ramidus* from Aramis, Ethiopia.

This remarkably rare skeleton is not the oldest putative hominin, but it is by far the most complete of the earliest specimens. It includes most of the skull and teeth, as well as the pelvis, hands, and feet—parts that the authors say reveal an "intermediate" form of upright walking, consid-

From the inside out. Artist's reconstructions show how Ardi's skeleton, muscles, and body looked and how she would have moved on top of branches.

Ardipithecus ramidus

Arammis – V – Etiopie
2009

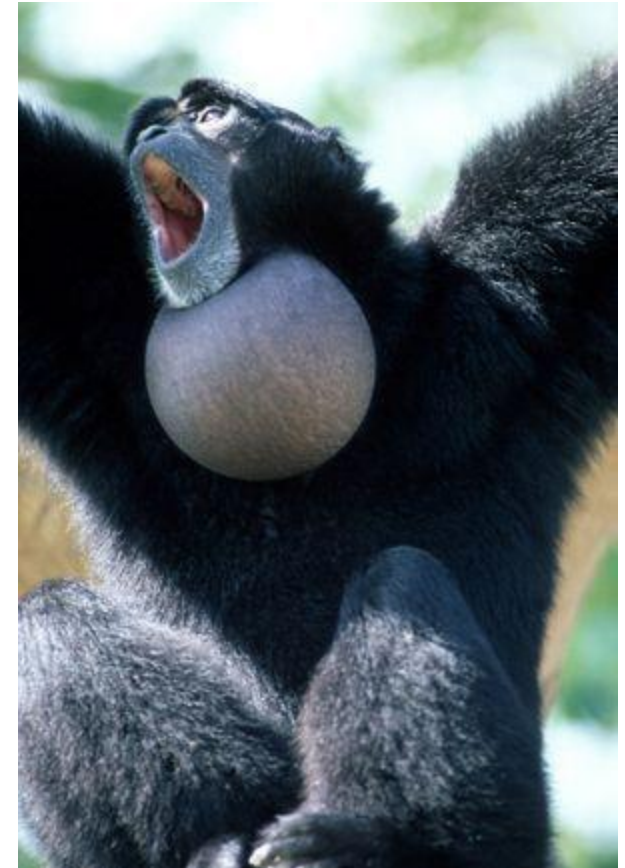
Hylobatidae - stromoví brachiátoři, po zemi bipedně

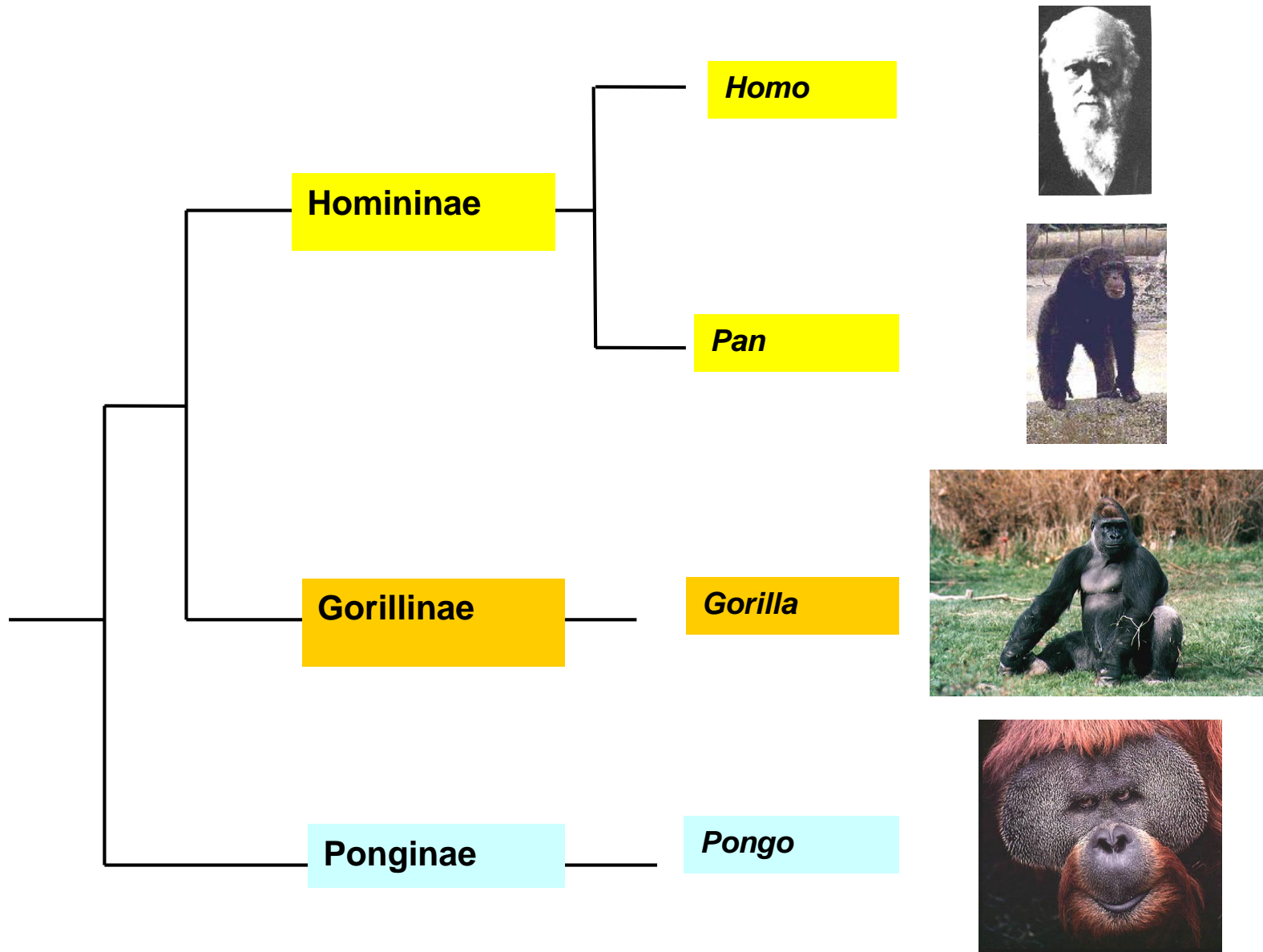
Gibon běloruký - lar

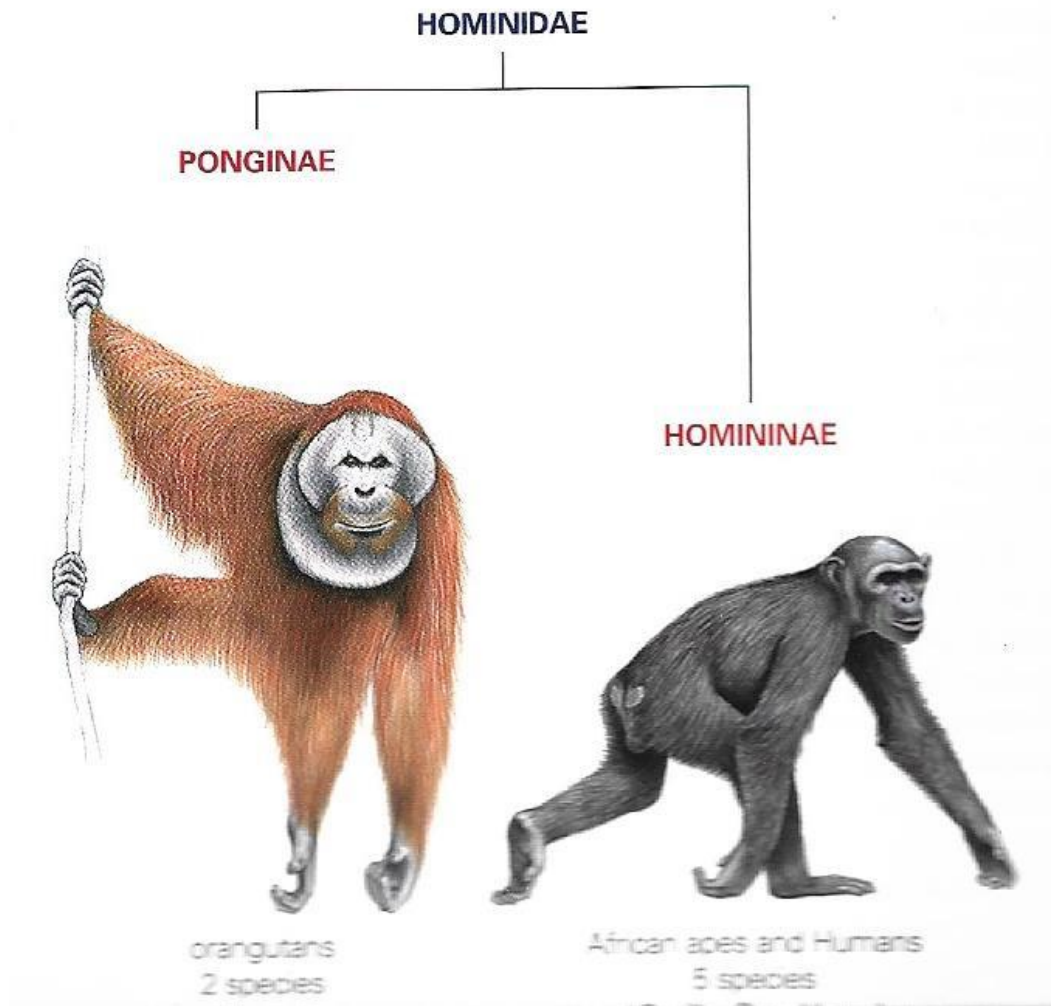

siamang

Hominidae

Summary: Charakteristika primátů s důrazem na apomorfie

Primates

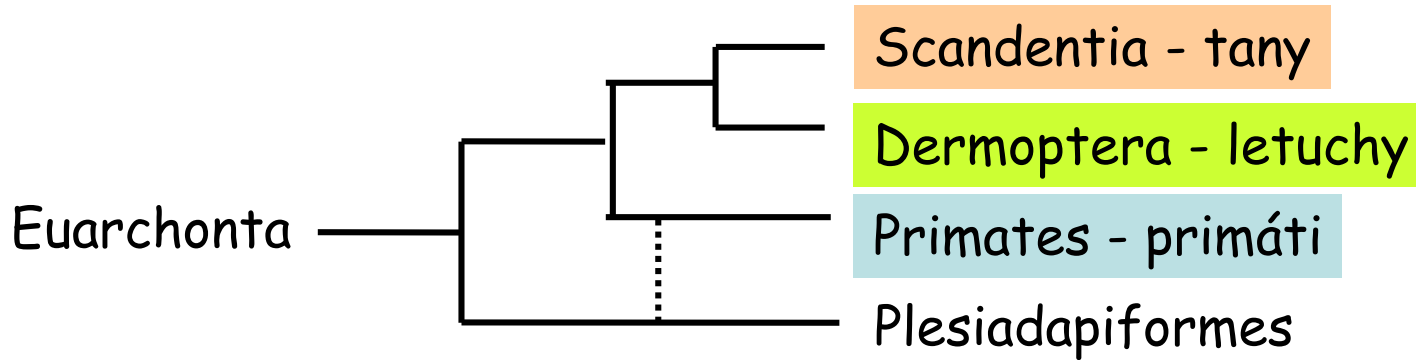
- charakteristika většinou souvisí s arboreálním prostředím
- chápavé ruce a nohy s palci v opozici proti ostatním prstům
- na všech nebo většině prstů ploché nehty, sekundárně mohou chybět
- calcaneum (pata) prodlouženo
- očnice se postupně stáčejí dopředu, blízko sebe, zvětšují se
- čichová kost na vnitřní straně očnice
- stereoskopické vidění, křížení axonů, částečně směřují do opačných hemisfér
- zvyšuje se poměr mezi velikostí mozku a tělesnou váhou oproti stavu při narození
- varlata sestupují brzy
- urogenitální sinus chybí u samic
- délka kojení koreluje s velikostí těla
- pohlavní dospělosti dosahují relativně pozdě
- bubínkové výdutě kostěné vznikají ze spodní části skalní kosti
- zvětšování ektotympanika ve zvukovodu
- ztráta 1 řezáku a 1 premoláru oproti ancestrálnímu stavu u eurherií

Strepsirrhini

- dolní řezáky tvoří hřebínek ke groomingu
- rhinarium je holé a vlnité, s nesrostlými nosními výběžky, mediálním rozštěpem a čárkovitými nozdrami

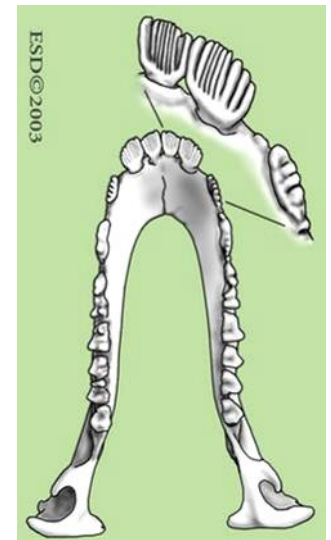
Haplorrhini

- rhinarium suché, nozdry oválné a bez mediálního rozštěpu
- hemochoriální placenta
- žlutá skvrna v sítnici
- postorbitální ploténka, uzavřená očnice

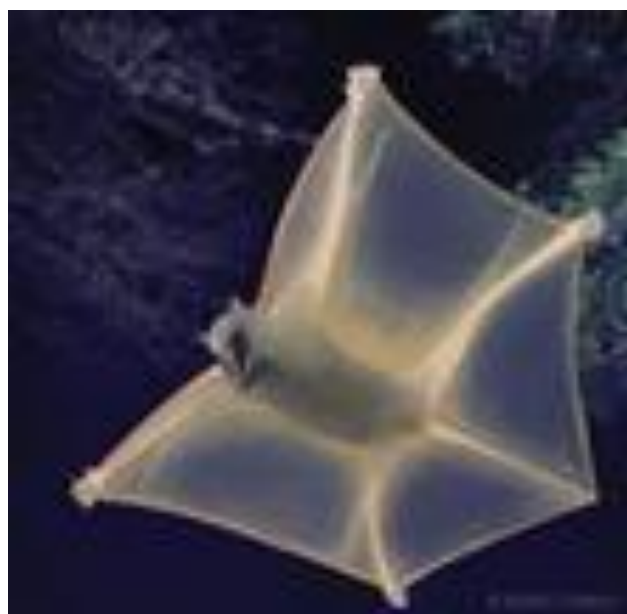

Dermoptera - letuchy

- mol. analýzy: kmenový taxon „Glires“, kdežto Scandentia sesterský taxon s Lagomorpha
- osrstěný kožní lem - pasivní klouzavý let (flying lemurs), přes 130 m, **stromoví**, soumravná aktivita, velké dopředu směřující oči - stereoskopické vidění, býložraví - úplný chrup, **hřebenité spodní řezáky** (až 20 hrotů) i k čištění srsti,
- velký žaludek a dlouhé stočené tlusté střevo s mikroorganismy trávicími celulózu, velikost kočky (*Cynocephalus volans*, *C. variegatus*)
- l. filipínská, l. malajská)
2123/3123 = 34

Mammaliologie - 2018 - „Glires“ (Euarchonta): Dermoptera a Scandentia

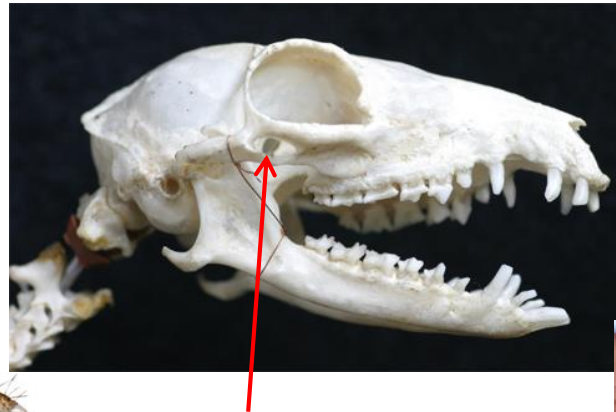

Scandentia - tany

- protažený čenich, nápadné boltce, **dilambdodontní stoličky (W)**
- JV Asie, stromoví, podobní veverkám („tupaia“), dlouhý osrstěný ocas, lov předními tlapkami, insektivorní, velká mozkovna, uzavřené očné (jako primáti), protáhlý lysý čenich jako rejsek (tree shrews), sublingua, dlouhé pětiprsté končetiny, pohyblivé boltce, úplný chrup (38 zubů, I2/3, C1/1, P3/3, M3/3), velké horní řezáky, malé špičáky, široké stoličky, **denní aktivita**, již na konci křídly
- tana obecná (*Tupaia glis*), t. péroocasá (*Ptilocercus lowii*)

1 čeleď, 20 druhů

Tanovití (Tupaidae)

Charakteristika letuch a tan s důrazem na apomorfie

Dermoptera

- „lemuroidní“ obličej a velké oči
- srst na hřbetě kryptická proti stromové kůře
- vnější horní řezák caniniformní, první 2 dolní řezáky jsou široké a hřebínkovité
- špičáky mají dvojité kořeny
- široká osrstěná membrána se rozprostírá od krku k prstům a od zadních nohou ke špičce ocasu

Scandentia

- horní řezáky caniniformní a horní špičáky redukované
- 4 spodní střední řezáky tvoří zubní hřebínek
- jařmový oblouk s výrazným otvorem
- postorbitální výběžek se připojuje k jařmu a tvoří postorbitální sloupek

„Glires“: Lagomorpha a Rodentia + Dermoptera + Scandentia

Lagomorpha a Rodentia:

Býložraví s hlodavými zuby, bez špičáků; s diastemou, charakteristické **žvýkácí svaly**, palearktický původ

Lagomorpha - zajícovci (80-92)

řec. *Lagos* = zajíc, paleocén - *Eurymylus* - VAs

- v horní čelisti **2 páry řezáků**, I² - hlodák - na celém povrchu sklovina; za ním drobný I³; lofodontní stoličky s vysokými korunkami (hypsodontní), **svalový výběžek nevyvinut**, býložravci
- **cekotrofie**
- kulovitý čelistní kloub
- ploskochodci s osrstěnou spodinou tlapek, redukovaná clavicula
- u samců scrotum před penisem, bez bakula

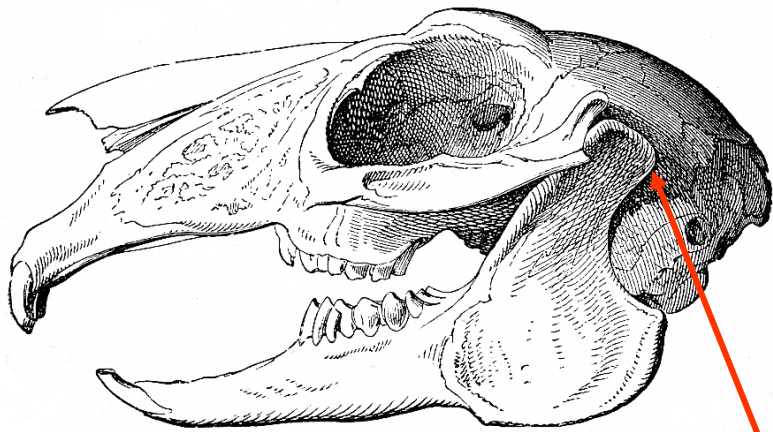
Pišťuchovití (Ochotonidae, 26) eocén

- velehory Asie a SAm, krátké boltce, zakrnělý ocas

Zajícovití (Leporidae, 54-58) paleocén

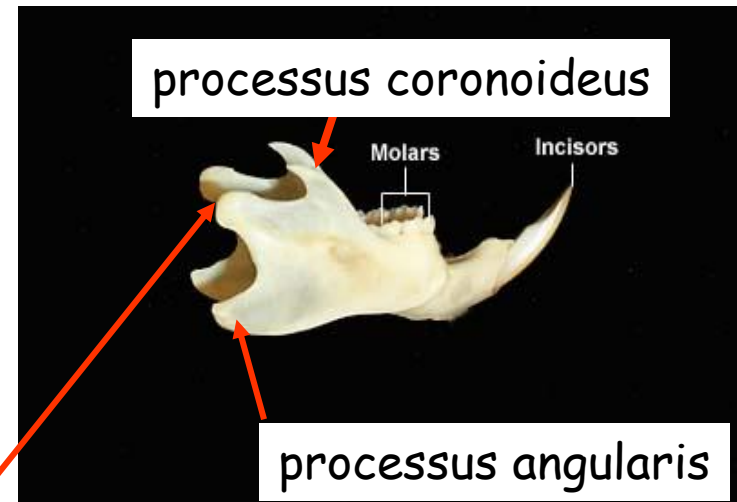
- pozemní, hrabou nory, prodloužené boltce a zadní nohy, rozeklané pysky, slepé střevo 10x větší než žaludek, krátký ocas, *Lepus* (28)

Lagomorpha

processus articularis

Rodentia

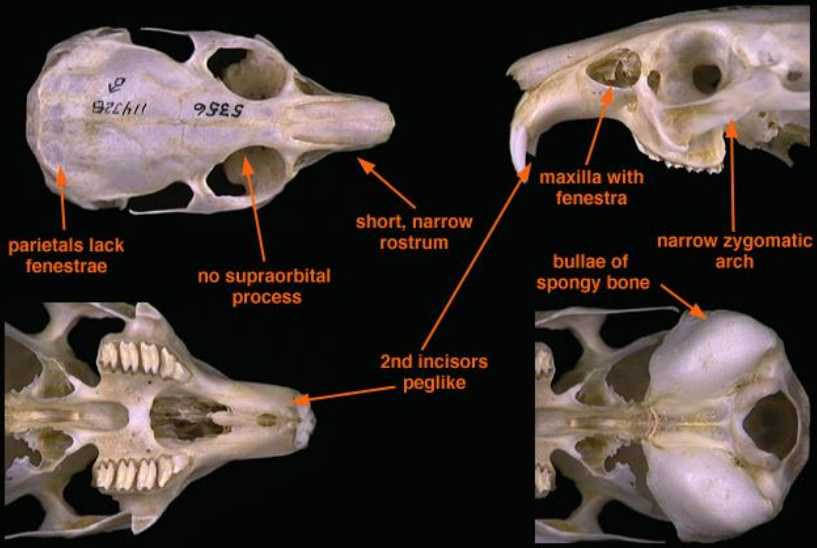
processus coronoideus

Molars

Incisors

processus angularis

Ochotonidae

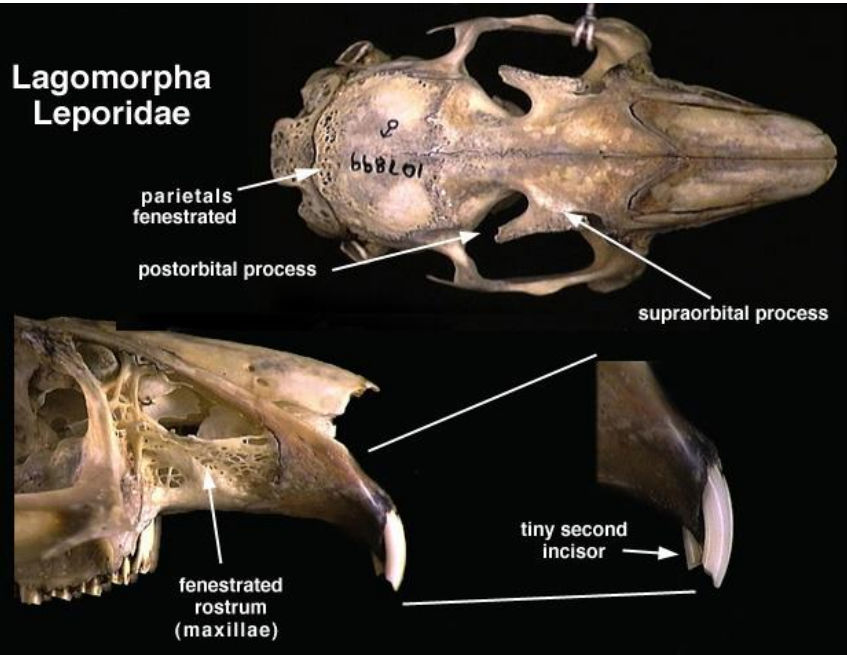
Ochotona princeps

Oryctolagus cuniculus

Lagomorpha
Leporidae

Lepus europaeus

zajíc

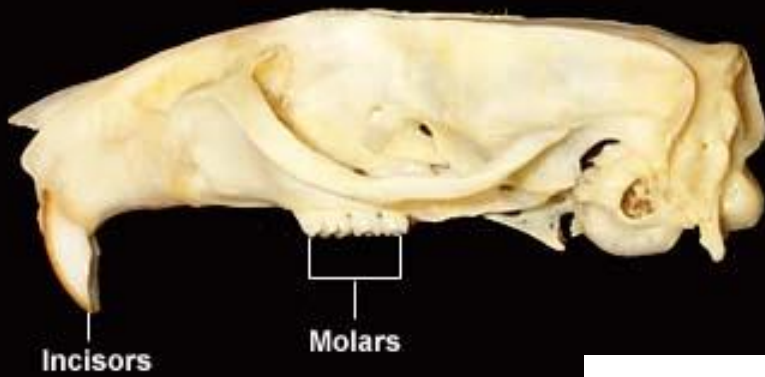
králík

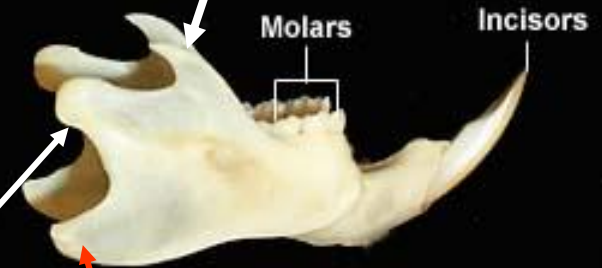
Rodentia - hlodavci (2277 druhů, u nás 26)

- známí z počátku třetihor, ale podle molekulárních hodin již před 100-94 mil. lety; pozdní paleocén, myšovití až koncem třetihor - rychlá evoluce
- krátká gravidita, početné vrhy, mlád'ata altriciální, i prekociální (JAm)
- diprotodontní chrup - jen s **jedním párem hlodáků** v každé čelisti, sklovina jen zepředu, diastema, na mandibule zřetelný p. **angularis**
- I1/1, C0/0, P2/1, M3/3 = 22, ztráta P+M = 16, ale rypoš stříbřitý 28 zubů

Mammaliologie - 2018- „Glires“: Rodentia

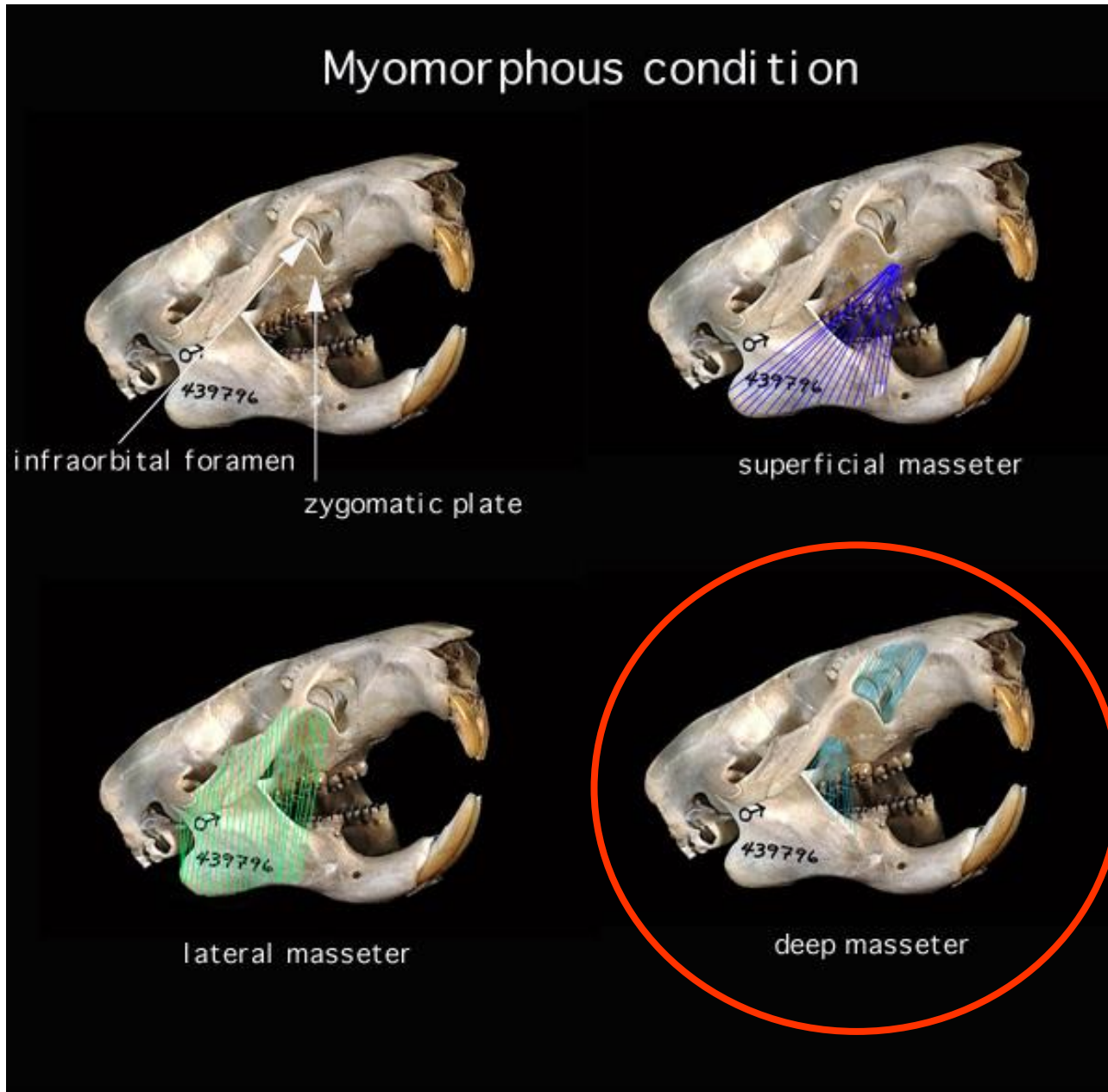
processus coronoideus

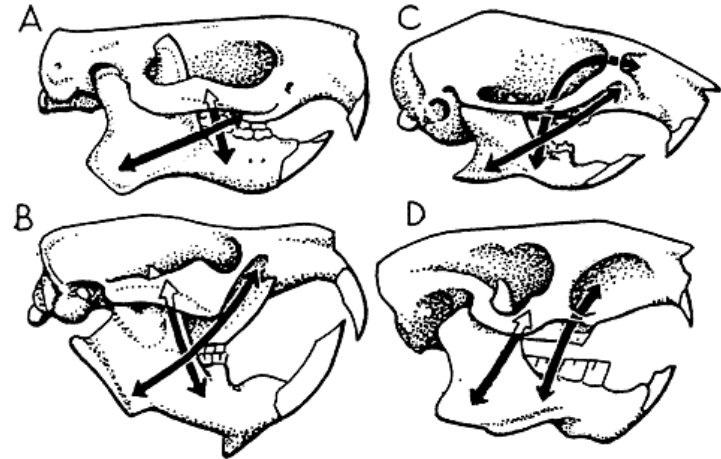
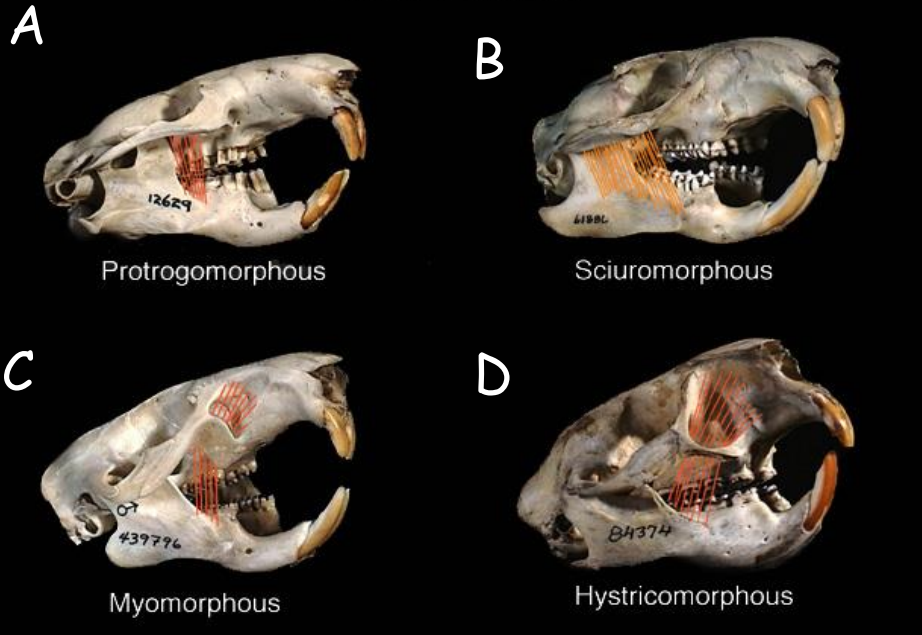
processus articularis

processus angularis

diferenciace m. **masseter** - systematický znak (Brandt 1885)

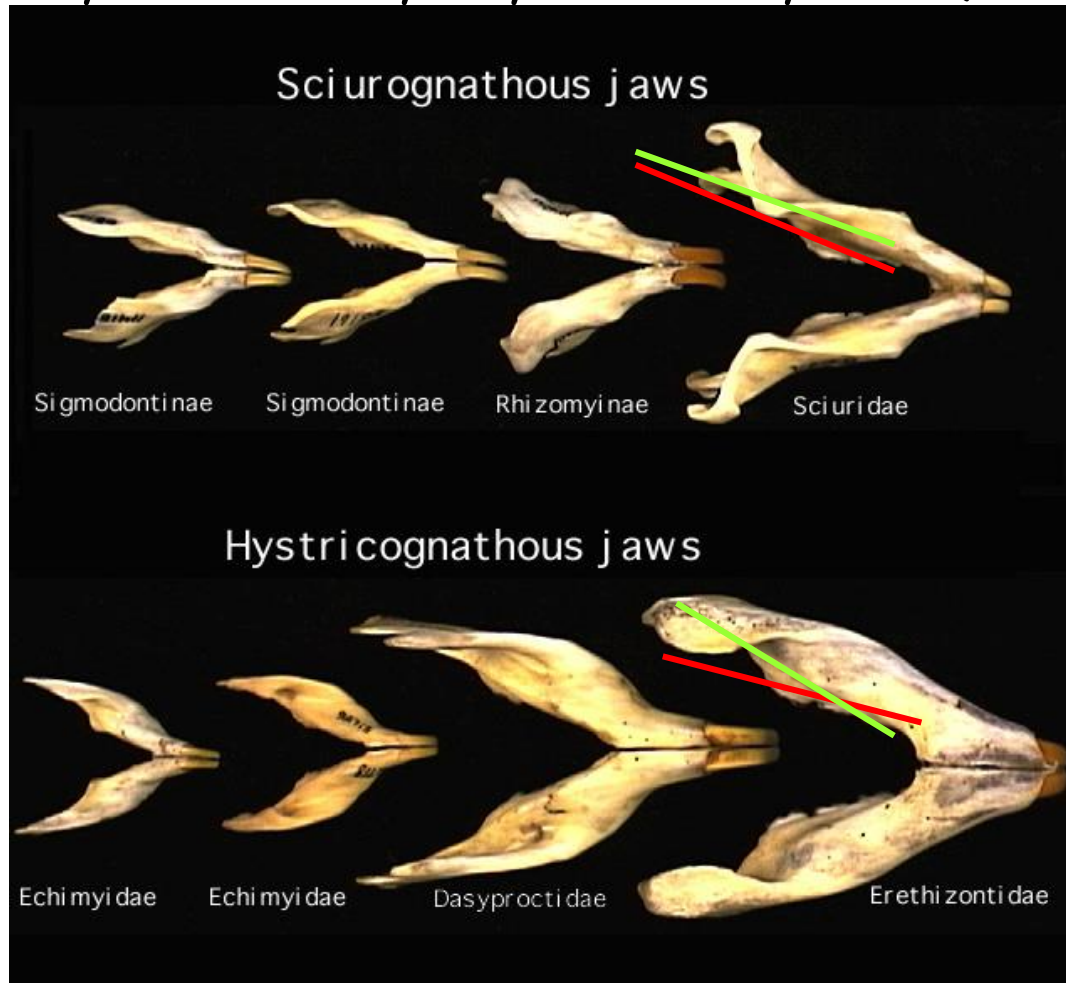

Medial masseter

- **protrogomorfní** (bobruškovití - SAm, rypoši - Af), **m.m. na ventrální povrch jařma**
- **sciuromorfní** (veverkovití, bobrovití - Spol, pytlonošovití, pytloušovití - SAm), **2 větve m.m. na jařmo, 1 laterální větve podél jařma na rostrum**
- **myomorfní** (myšovití, plchovití) - **1 laterální větve m.m. pod jařmem na rostrum**
- **hystrikomorfní** = kaviomorfní (šupinatky - Af, tarbíci - Af, As, gundiové - Af, dikobrazovití - Af, JAs, paky a agutiové - JAm, morčata, nutrie), **střední větve mm. pod jařmem na rostrum skrz rozšířený infraorbitální otvor, laterální větve na jařmo**

tvár mandibuly a zubní řady - systematický znak (Tullberg 1899)

- typy podle polohy p. angularis mandibulae: **sciurognátní** - p.a. je pokračováním spodního okraje mandibuly, pod zubní řadou, může se stáčet dovnitř a **hystriognátní** (230) (Tullberg 1899) - p.a. silně vybočený ven mimo zubní řadu, začíná na rameni mandibuly

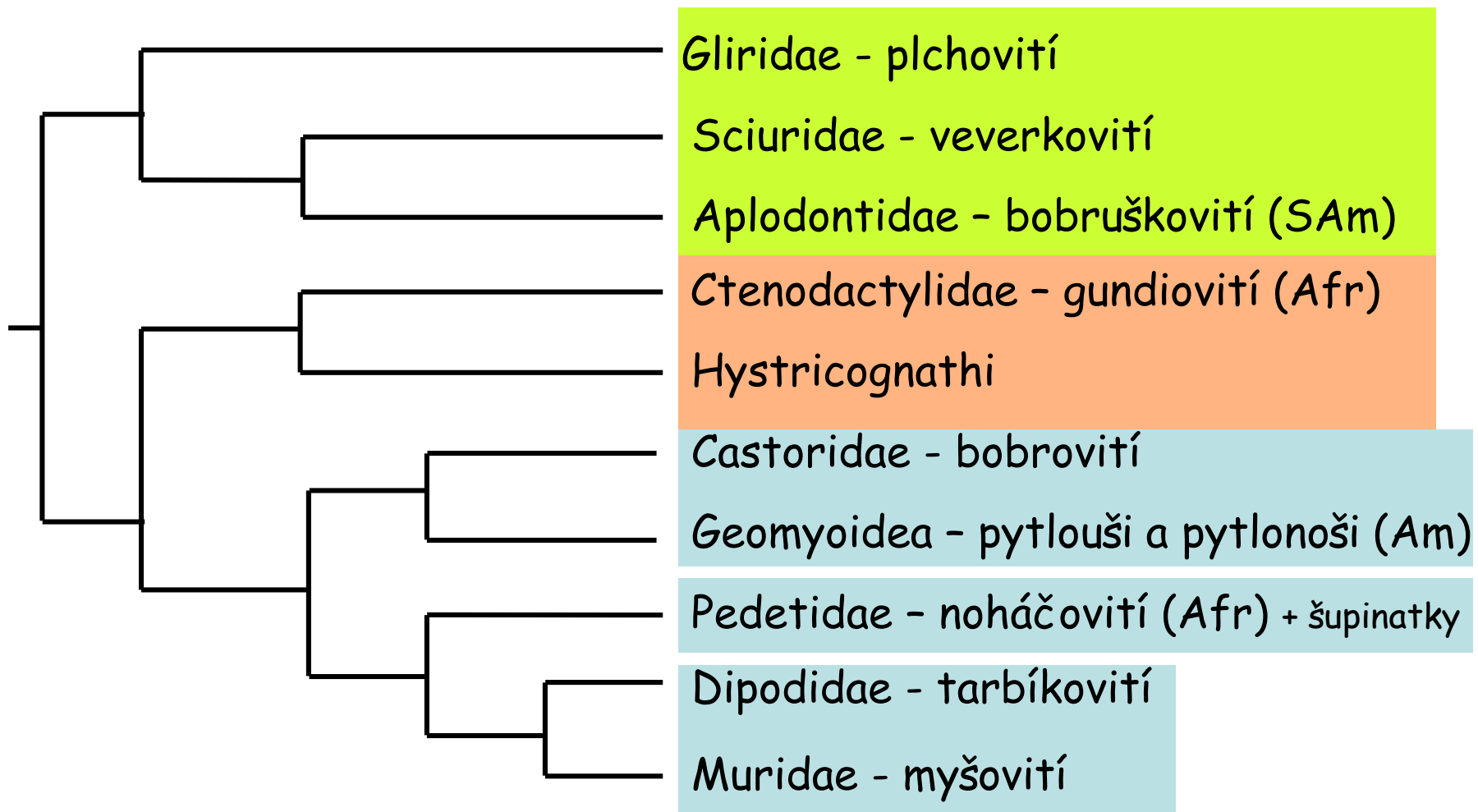
- 28-33 čeledí, 2277 druhů (40 % savců)

veverkočelistní (*Sciurognathī*)

plchovití (*Gliridae*)
bobruškovití (*Aplodontidae*)
veverkovití (*Sciuridae*)
bobrovití (*Castoridae*)
pytlonošovití (*Geomyidae*)
pytloušovití (*Heteromyidae*)
tarbíkovití (*Dipodidae*)
myšovití (*Muridae*)
šupinatkovití (*Anomaluridae*)
noháčovití (*Pedetidae*)
gundiovití (*Ctenodactylidae*)
slepčovití (*Spalacidae*)

dikobrazočelistní (*Hystricognathī*)

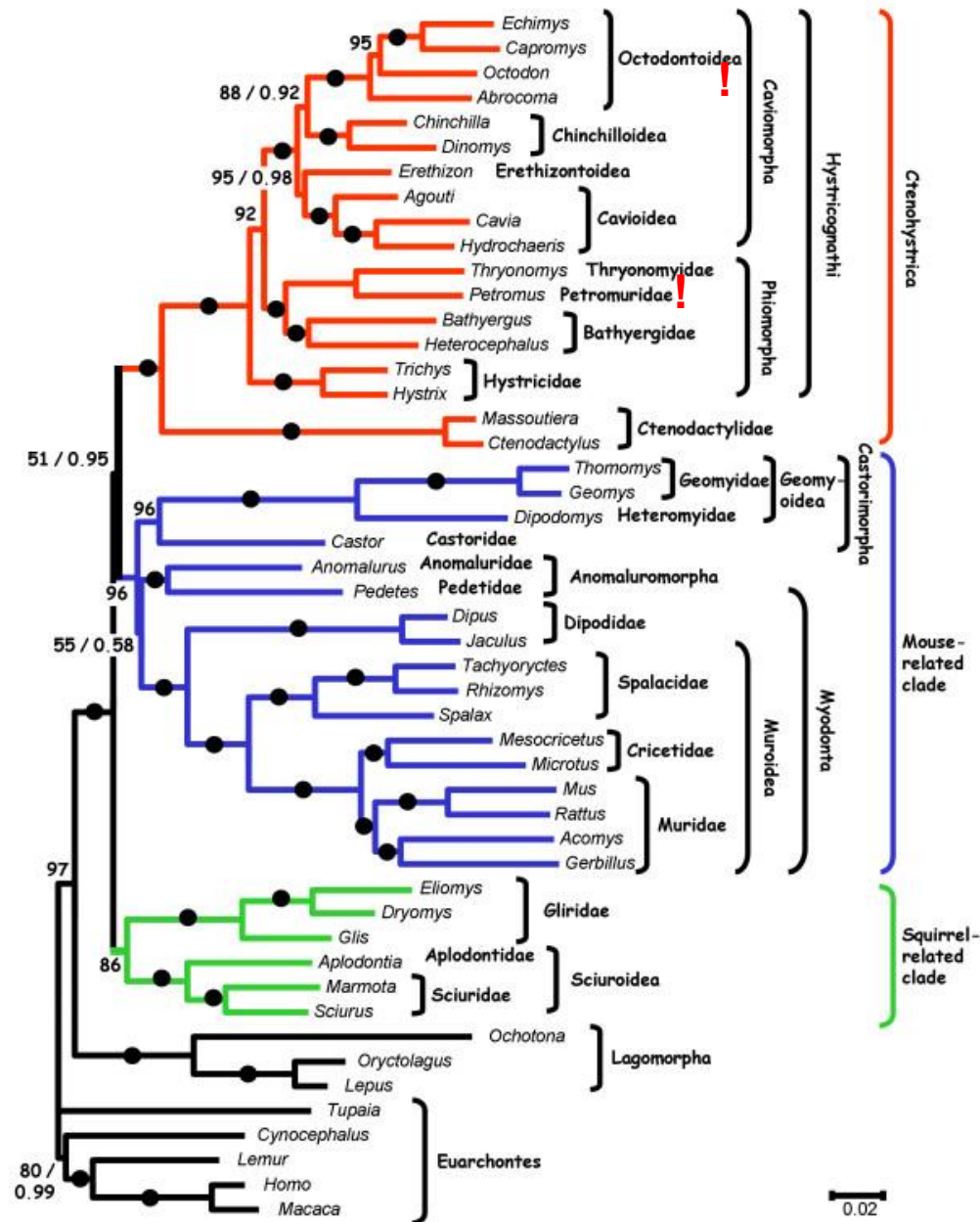
rypošovití (*Bathyergidae*)
dikobrazovití (*Hystricidae*)
skalní krysy (*Petromuridae*)
řekomyšovití (*Thryonomyidae*)
urzonovití (*Erethizontidae*)
činčilovití (*Chinchillidae*)
pakaranovití (*Dinomyidae*)
morčatovití (*Caviidae*)
kapybarovití (*Hydrochaeridae*)
agutiovití (*Dasyproctidae*)
pakovití (*Agoutidae*)
tukotukovití (*Ctenomyidae*)
osmákovití (*Octodontidae*)
činčilákovití (*Abrocomidae*)
korovití (*Echimyidae*)
hutiovití (*Capromyidae*)
+ velehutiovití (*Heptaxodontidae*)
nutriovití (*Myocastoridae*)

Hystricognathi = rypoši (Bathyergidae), dikobrazi (Hystricidae), morčata (Caviidae), činčily (Chinchilliidae), kapybary (Hydrochoeridae), nutrie (Myocastoridae) aj.

Muridae - myšovití (1300) vč. křečkovití (Cricetidae), hrabošovití (Arvicolidae), rychlá evoluce

Mammaliologie - 2018- „Glires“: Rodentia

Hystricognathi - dikobrazočelistní
 Caviomorpha - morčatovci - osmáci, činčily, urzoni, agutiové, morčata a kapybara (JAm)
 Phiomorpha - řekomyši, skalní krysy, rypoši, dikobrazi (Afr)

Gundiovití

Castorimorpha - bobři, pytlonoši, pytlouši

Anomalomorpha - šupinatky a noháci

Myodonta - myšovci

Dipodidae - tarbíkovití

Muroidea

slepcovití

křečkovití s hraboši

myšovití s pískomily

Veverkovci (= Sciuroidea)

veverkovití

bobruškovití

Plchovití (= Gliridae)

Mammaliologie - 2018- „Glires“: Rodentia

Glis glis

Marmota marmota

Spermophilus fulvus

Sciurus vulgaris

Aplodontia rufa - bobruška
(SAm)

Ctenodactylus gundi - gundi
(Afr)

Heterocephalus glaber - rypoš lysý

(Afr)

Heliophobius argenteocinereus - rypoš stříbřitý

Hydrochoerus hydrochaeris - kapybara

Dolichotis patagonum - mara stepní (JAm)

paka horská - aguti
(JAm)

dikobraz obecný
(Afr, JaV Asie, Evr)

urzon kanadský
(SAM)

Mammaliologie - 2018- „Glires“: Rodentia

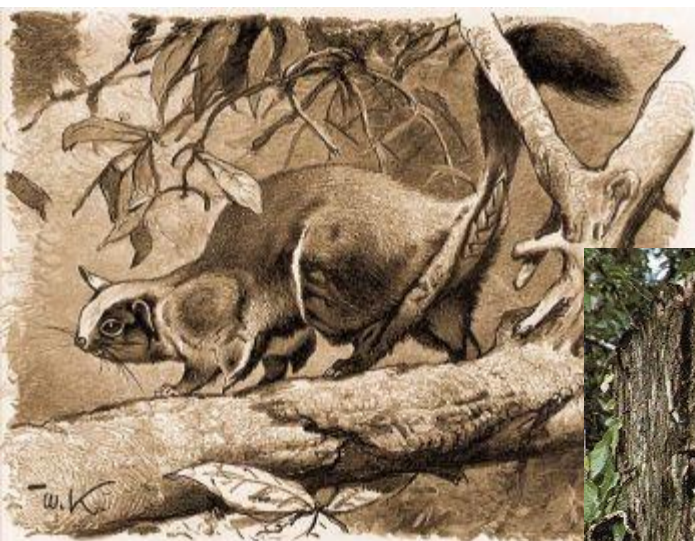

bobr kanadský

pytlonoš nížinný

(SaStř Am)

šupinatka

(Afr)

pytlouš mexický

(Am)

noháč jihoafrický - *Pedetes capensis*

(Afr)

slepec malý - *Nannospalax leucodon*

tarbík egyptský - *Jaculus jaculus*

(SV Afr,
V Asie)

(SV Afr,
JZ Asie)

myš bodlinatá - *Acomys cahirinus*

(od Tur po stř. As)

(J Rusko)

slepuška krtčí - *Ellobius talpinus*

pestruška - *Lagurus*
(stepi Stř. Eurasie)

lumík norský - *Lemmus lemmus*
(hory S Eurasie, Am)

(SV Afr,
JZ Asie)

myš bodlinatá - *Acomys cahirinus*

(od Tur po stř. As)

(J Rusko)

slepuška krtčí - *Ellobius talpinus*

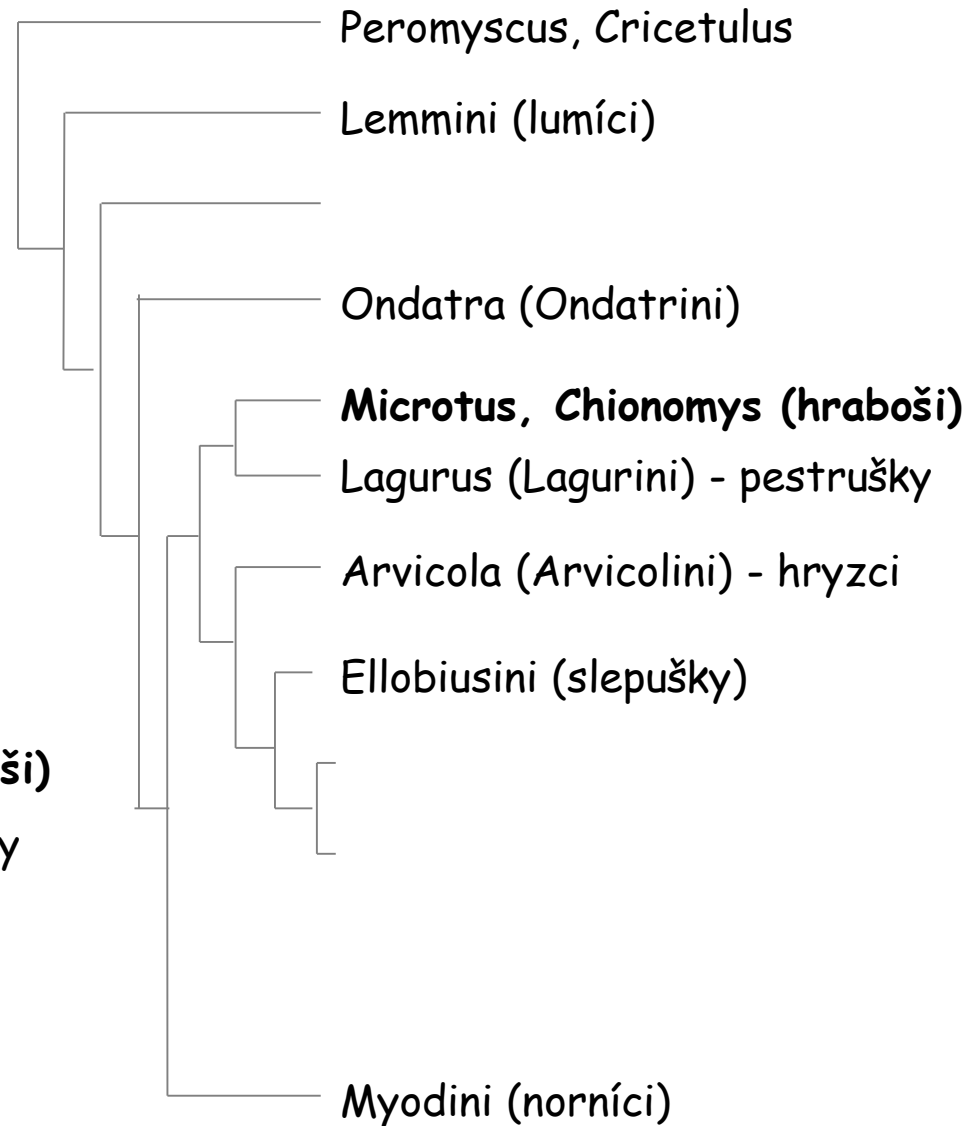
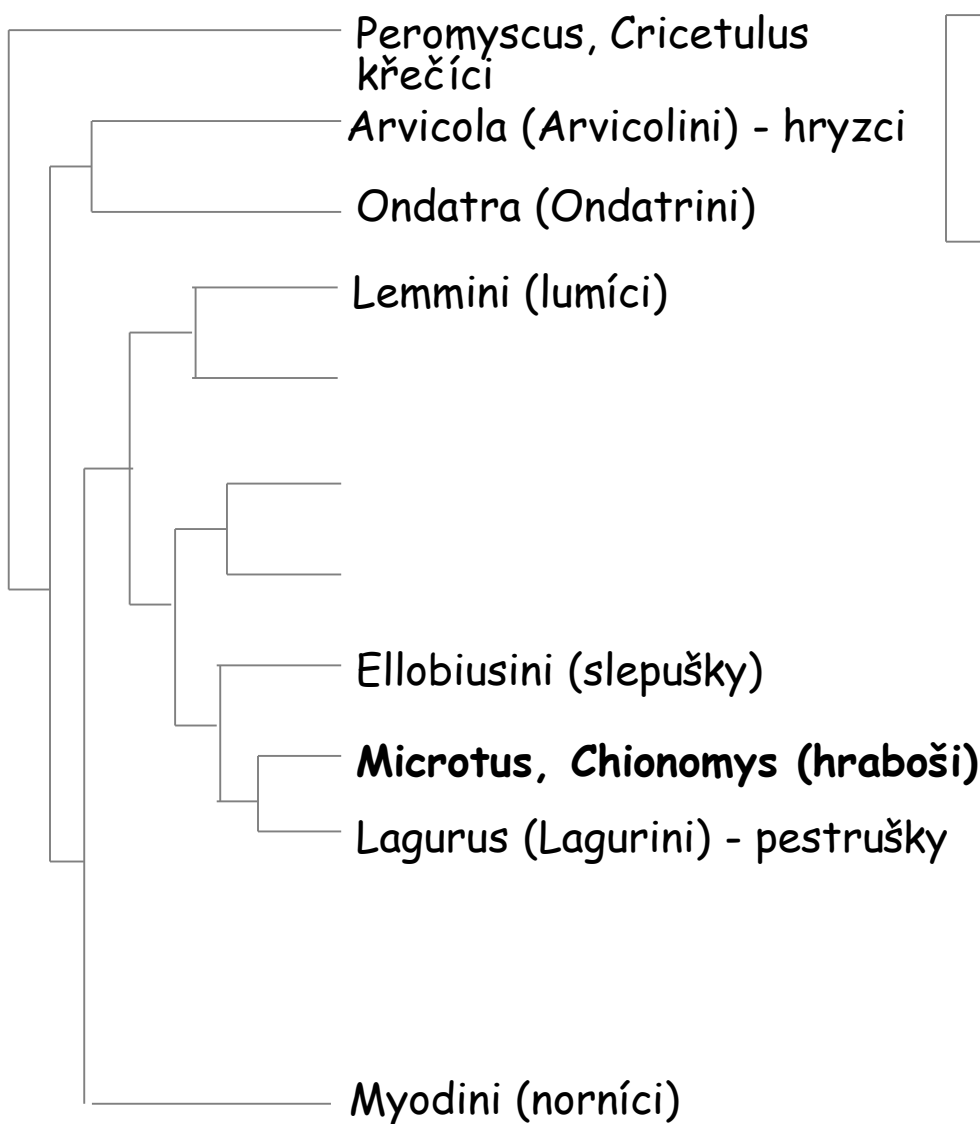

pestruška - *Lagurus*
(stepi Stř. Eurasie)

lumík norský - *Lemmus lemmus*
(hory S Eurasie, Am)

Microtinae - hrabošovití

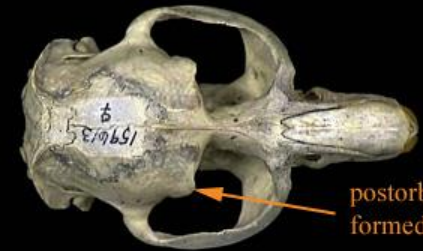

Arvicolinae

voles, lemmings, muskrat

Murinae

Old World rats and mice

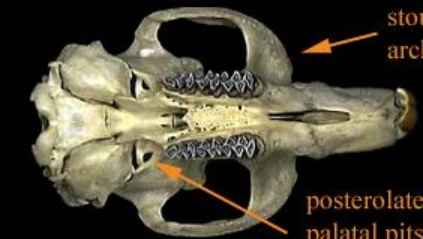
postorbital crest or process
formed on squamosal

myomorphous, sciurognathous,
key-hole shaped infraorbital

myomorphous, sciurognathous,
key-hole shaped infraorbital

stout zygomatic
arches and plate

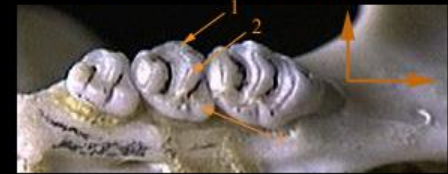
cheekteeth prismatic,
hypsodont

posterolateral
palatal pits

cheekteeth of most species
have 3 distinct rows of cusps

Summary: Charakteristika hlodavců a zajíců s důrazem na apomorfie

Rodentia

- po 1 páru velkých řezáků v horní i dolní čelisti, všechny jsou dlátovitě zkosené, neustále dorůstající
- široká diastema mezi řezáky a molariformními zuby v obou čelistech
- špičáky a některé žvýkací zuby chybí
- sklovina jen na přední straně řezáků
- ve spodních žvýkacích zubech chybí paraconid
- očné leží nad řvýkacími zuby
- přední okraj jařma dosahuje k 1. žvýkacímu zubu
- předozadní směr čelistní jamky umožňuje předozadní pohyb mandibuly
- dobře vyvinuty pterygoidy
- clavicula obvykle přítomna
- žvýkací svaly se upínají na přední část rostra a k jařmovému oblouku

Lagomorpha

- lebka s porézními plochami tvořícími mřížkování na horní čelisti (houbovitá kost, kostní trámečky)
- 2 páry horních řezáků, 2. zadní pár je malý, s kolíčkovitými zuby
- řezáky stále dorůstající, špičáky chybí, dlouhá diastema
- molariformní zuby hypsodontní a bez kořenů
- lebka s čelistním kloubem umožňujícím nepatrný pohyb
- clavicula dobře vyvinutá (pišt'uchy) nebo rudimentární (zajícovití)
- tibia a fibula distálně srůstají
- boltce extrémně velké